

Republica Moldova

PARLAMENTUL

COD Nr. CP3/2009
din 02.02.2009

CODUL SUBSOLULUI

Publicat : 17.04.2009 în MONITORUL OFICIAL Nr. 75-77 art. 197 Data intrării în vigoare

MODIFICAT

[LP151 din 09.06.22, MO208-216/15.07.22 art.377; în vigoare 15.07.23](#)

Avînd în vedere importanța majoră a folosirii raționale și protecției subsolului, în scopul apărării intereselor statului și cetățenilor Republicii Moldova, precum și ale beneficiarilor subsolului,

Parlamentul adoptă prezentul cod.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Noțiuni de bază și definiții

În sensul prezentului cod, noțiunile utilizate se definesc după cum urmează:

bază de materie primă minerală - totalitatea rezervelor de substanțe minerale utile și componentelor însoțitoare explorate, evaluate în prealabil, care pot fi folosite în diverse domenii ale economiei țării;

beneficiar al subsolului - persoană juridică sau fizică care, în conformitate cu prevederile legislației, are dreptul să desfășoare activități legate de folosirea subsolului;

cercetare geologică a subsolului - complex de lucrări efectuate în scopul determinării structurii scoarței terestre și a proceselor ce decurg în ea, prospectării și explorării substanțelor minerale utile, construirii sau exploatării construcțiilor subterane care nu sînt legate de extragerea substanțelor minerale utile, precum și al organizării în subsol a obiectivelor geologice protejate;

excavație minieră - construcție în subsol sau la suprafață, creată în urma lucrărilor miniere, care reprezintă o cavitate în masivul de roci;

extinderea bazei de materie primă minerală - complex de lucrări de explorări geologice efectuate în scopul descoperirii de zăcăminte noi sau de rezerve noi (sporirea rezervelor) de substanțe minerale utile pentru compensarea micșorării acestora în urma extragerii sau a altor factori;

întreprindere minieră - agent economic care folosește subsolul în scopul extragerii substanțelor minerale utile și prelucrării lor;

materie primă minerală - substanțe minerale utile extrase, ce au fost supuse prelucrării primare;

monitoringul stării subsolului - sistem de observații regulate asupra stării subsolului în scopul depistării la timp a schimbărilor stării lui, evaluarea acestor schimbări, preîntâmpinarea și înlăturarea consecințelor proceselor și fenomenelor negative;

perimetru geologic - sector al subsolului atribuit pentru cercetare geologică;

perimetru minier - sector al subsolului atribuit pentru extragerea substanțelor minerale utile, construirea sau exploatarea construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile, precum și pentru organizarea obiectivelor geologice protejate;

resurse informaționale geologice de stat - totalitatea documentelor și seturilor de documente care conțin informație geologică și altă informație despre subsol, aflate în Fondul de stat de informații privind subsolul, precum și produsele informaționale create în baza acestora;

rezerve de balanță ale substanțelor minerale utile - cantitatea de substanțe minerale utile din zăcăminte, determinată în urma cercetărilor geologice, care, conform condițiilor tehnico - economice aprobate, este oportună pentru valorificare industrială;

sector de subsol - parte de subsol geometrizată, atribuită pentru folosire, care are hotare în spațiu, ale căror coordonate sînt fixate sub formă de tabel și/sau în formă grafică;

subsol - parte a scoarței terestre aflată sub stratul de sol fertil, iar în lipsa acestuia, sub suprafața terestră și fundul bazinelor de apă și apelor curgătoare, care ajunge pînă la adîncimi accesibile pentru cercetare geologică și valorificare;

substanțe minerale utile - acumulări, în subsol, de minerale naturale, hidrocarburi și ape subterane, ale căror compoziție chimică și proprietăți fizice permit folosirea lor în sfera producției materiale și consumului imediat sau după prelucrare. La substanțe minerale utile se referă și rămășițele biologice împietrite (fosile) aflate în subsol;

zăcămint de substanțe minerale utile - acumulare naturală de substanțe minerale utile care , din punct de vedere cantitativ și calitativ, poate fi obiect de valorificare industrială în condițiile stării actuale a tehnicii și economiei, fapt confirmat prin înregistrarea corespunzătoare în balanțele de stat ale rezervelor de substanțe minerale utile.

Articolul 2. Scopul și domeniul de reglementare

Prezentul cod reglementează relațiile miniere în vederea asigurării folosirii raționale și complexe a subsolului pentru satisfacerea necesarului de materie primă minerală și altor necesități ale economiei naționale, protecției subsolului, asigurării securității lucrărilor la folosirea subsolului, precum și apărării drepturilor persoanelor fizice și persoanelor juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare.

Articolul 3. Principiile legislației cu privire la subsol

Legislația cu privire la subsol se bazează pe următoarele principii:

- a) asigurarea folosirii raționale , complexe și inofensive a subsolului;
- b) asigurarea protecției subsolului și mediului înconjurător;

- c) asigurarea îmbinării intereselor naționale și regionale;
- d) asigurarea extinderii bazei de materie primă minerală;
- e) asigurarea egalității în drepturi și a intereselor legitime ale tuturor persoanelor juridice și fizice la folosirea subsolului;
- f) transparența folosirii subsolului.

Articolul 4. Legislația cu privire la subsol

(1) Legislația cu privire la subsol se bazează pe Constituția Republicii Moldova și cuprinde prezentul cod, alte legi și acte normative, adoptate în conformitate cu acesta.

(2) Tratatelor internaționale în domeniul folosirii și protecției subsolului, parte la care este Republica Moldova, constituie parte integrantă a legislației Republicii Moldova cu privire la subsol.

(3) Relațiile legate de folosirea și protecția terenurilor, apelor, pădurilor, ce apar în procesul folosirii subsolului, se reglementează prin legile și actele normative corespunzătoare.

(4) Relațiile juridico-civile legate de folosirea subsolului se reglementează de normele legislației civile, dacă acestea nu sînt reglementate de normele prezentului cod.

(5) Persoanele juridice și fizice străine beneficiază de aceleași drepturi și poartă aceleași obligații pentru folosirea subsolului ca și persoanele juridice și fizice din Republica Moldova, conform legislației.

Articolul 5. Participanții la relațiile miniere

(1) Participanți (subiecți) la relațiile miniere sînt statul, unitățile administrativ-teritoriale, persoanele juridice și fizice din Republica Moldova, precum și persoanele juridice și fizice străine.

(2) În numele statului și al unităților administrativ-teritoriale, la relațiile miniere participă autoritățile administrației publice centrale și locale în conformitate cu împuternicirile stabilite de legislație.

(3) Persoanele juridice și fizice, după ce li se atribuie în folosință sectoare de subsol, dobîndesc statut de beneficiari ai subsolului.

Articolul 6. Proprietatea asupra subsolului, substanțelor

minerale utile și materiei prime minerale

(1) Bogățiile de orice natură ale subsolului Republicii Moldova, inclusiv substanțele minerale utile pe care le conține, precum și spațiile subterane ale acestuia fac obiectul exclusiv al proprietății publice a statului, sînt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile.

(2) Sectoarele de subsol nu pot fi înstrăinate, ele pot fi date numai în folosință. Toate actele juridice sau acțiunile care, în mod direct ori indirect, violează dreptul de proprietate publică a statului asupra subsolului sînt lovite de nulitate absolută.

(3) Materia primă minerală extrasă aparține beneficiarului subsolului cu drept de proprietate în cazul în care contractul nu prevede altfel.

Articolul 7. Fondul de stat al subsolului și Fondul

de stat al zăcămintelor de substanțe

minerale utile

(1) Subsolul Republicii Moldova constituie Fondul de stat al subsolului, care include:

a) sectoarele de subsol atribuite în folosință în conformitate cu prevederile legislației cu privire la subsol (fondul subsolului repartizat);

b) sectoarele de subsol neatribuite în folosință (fondul subsolului nerepartizat).

(2) Fondul de stat al zăcămintelor de substanțe minerale utile include toate zăcămintele cu rezervele industriale de substanțe minerale utile evaluate. Fondul de stat al zăcămintelor de substanțe minerale utile este parte a Fondului de stat al subsolului.

(3) Fondul de stat al subsolului și Fondul de stat al zăcămintelor de substanțe minerale utile se administrează de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale de pe lângă Ministerul Mediului.

Capitolul II

Reglementarea de către stat a folosirii subsolului

Articolul 8. Organele administrației publice centrale

care asigură administrarea de stat în domeniul

folosirii și protecției subsolului

Administrarea de stat în domeniul folosirii și protecției subsolului se efectuează de Guvern, Ministerul Mediului și Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale care activează pe lângă Ministerul Mediului.

Articolul 9. Competența Guvernului în domeniul folosirii

și protecției subsolului de competența

Guvernului sînt:

a) asigurarea realizării politicii statului în domeniul folosirii și protecției subsolului;

b) stabilirea modului de gestionare a Fondului de stat al subsolului ca obiect al proprietății de stat;

c) aprobarea tarifelor și normelor de timp pentru lucrările de explorări geologice finanțate din bugetul de stat;

d) aprobarea programelor de stat de cercetare geologică a subsolului în scopul extinderii bazei de materie primă minerală pentru satisfacerea necesarului țării în resurse industriale de substanțe minerale utile și luarea măsurilor pentru realizarea acestora;

e) aprobarea, la propunerea Ministerul Mediului, a listei substanțelor minerale utile de importanță națională;

f) adoptarea hotărârilor cu privire la transmiterea pentru valorificare industrială a zăcămintelor de substanțe minerale utile de importanță națională;

g) aprobarea cotelor la exportul de materie primă minerală și a limitelor de extragere a unor tipuri de substanțe minerale utile;

h) aplicarea restricțiilor la folosirea subsolului pe sectoare aparte pentru asigurarea securității naționale și protecției mediului înconjurător;

i) stabilirea modului de folosire și protecție a subsolului, de elaborare și aprobare a standardelor, normelor și regulilor corespunzătoare;

j) stabilirea modului de efectuare a expertizei de stat a informației geologice privind subsolul și de aprobare a rezervelor de substanțe minerale utile;

k) stabilirea modului de atribuire a sectoarelor de subsol pentru extragerea substanțelor minerale utile, construirea sau exploatarea obiectivelor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile;

l) stabilirea modului de prezentare de către beneficiarii subsolului a rapoartelor privind mișcarea rezervelor de substanțe minerale utile;

m) stabilirea modului de construire pe suprafețele cu zăcăminte de substanțe minerale utile și de amplasare a construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile;

n) stabilirea modului de înființare și ținere a Fondului de stat de informații privind subsolul;

o) stabilirea modului de exercitare a controlului de stat asupra cercetării geologice a subsolului, folosirii raționale și protecției acestuia;

p) stabilirea modului de exercitare a supravegherii miniere de stat;

q) reglementarea comerțului substanțelor minerale utile solide.

Articolul 10. Competența Ministerului Agriculturii,

Dezvoltării Regionale și Mediului

De competența Ministerului Mediului sînt:

a) elaborarea și promovarea politicii statului în domeniul folosirii și protecției subsolului;

b) elaborarea programelor de stat de cercetare geologică a subsolului în scopul extinderii bazei de materie primă minerală a țării, asigurarea realizării acestora;

c) aprobarea listei sectoarelor de subsol scoase la concurs pentru dreptul de folosire a acestora;

d) adoptarea deciziilor cu privire la transmiterea pentru valorificare industrială a zăcămintelor de substanțe minerale utile, cu excepția celor de importanță națională;

e) exercitarea controlului ecologic de stat în domeniul folosirii subsolului;

f) adoptarea deciziilor cu privire la limitarea, suspendarea sau încetarea dreptului de folosire a

subsolului în cazurile încălcării normelor și regulilor de folosire a subsolului prevăzute de legislație;

g) intentarea acțiunilor privind compensarea prejudiciului cauzat mediului înconjurător ca urmare a încălcării legislației cu privire la subsol și actelor normative în domeniu;

h) aplicarea, în modul stabilit, față de persoane cu funcții de răspundere și cetățeni a sancțiunilor pentru nerespectarea legislației cu privire la subsol;

i) stabilirea modului de înregistrare de stat și de evidență de stat a lucrărilor de cercetare geologică a subsolului;

j) determinarea modului de ținere a Cadastrului de stat al zăcămintelor și manifestărilor de substanțe minerale utile, balanțelor de stat ale rezervelor de substanțe minerale utile și Cadastrului de stat al sectoarelor de subsol în scopuri nelegate de extragerea substanțelor minerale utile;

k) determinarea modului de efectuare a lucrărilor de explorări geologice din contul mijloacelor agenților economici;

l) efectuarea expertizei ecologice de stat a proiectelor sau schemelor tehnologice pentru folosirea subsolului;

m) aprobarea actelor normative, normelor și regulilor în domeniul cercetării geologice a subsolului, folosirii și protecției acestuia;

n) prezentarea către Guvern a listei substanțelor minerale utile de importanță națională.

Articolul 11. Competența Agenției pentru Geologie

și Resurse Minerale

De competența Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale sînt:

1) în domeniul cercetării și folosirii subsolului:

a) realizarea politicii statului în domeniul cercetării geologice, folosirii raționale și protecției subsolului;

b) elaborarea, în comun cu organele centrale de specialitate și alte instituții interesate, a programelor de stat de cercetare geologică a subsolului în scopul extinderii bazei de materie primă minerală și monitoringului stării subsolului, asigurarea realizării acestora;

c) exercitarea funcției de beneficiar al lucrărilor de explorări geologice finanțate din bugetul de stat;

d) înregistrarea de stat și evidența de stat a lucrărilor de cercetare geologică a subsolului;

e) organizarea expertizei de stat a rezervelor de substanțe minerale utile conform rezultatelor lucrărilor de explorări geologice;

f) ținerea Fondului de stat de informații privind subsolul;

g) ținerea Cadastrului de stat al zăcămintelor și manifestărilor de substanțe minerale utile și balanțelor de stat ale rezervelor de substanțe minerale utile;

- h) organizarea și desfășurarea concursurilor pentru dreptul de folosire a sectoarelor de subsol;
  - i) atribuirea perimetrelor geologice;
  - j) atribuirea perimetrelor miniere, precum și anularea actelor perimetrelor miniere în cazul nerespectării prevederilor prezentului cod;
  - k) ținerea Cadastrului de stat al sectoarelor de subsol în scopuri nelegate de extragerea substanțelor minerale utile;
  - l) elaborarea proiectelor de acte legislative și normative, de standarde, norme și reguli privind cercetarea geologică, folosirea și protecția subsolului; elaborarea și aprobarea, în limitele competenței, a cerințelor metodice privind cercetarea subsolului;
  - m) coordonarea ridicării de construcții pe suprafețe cu zăcăminte de substanțe minerale utile explorate, precum și coordonarea proiectării sondelor de exploatare și a prizelor de captare a apelor subterane, documentației tehnice elaborate și a materialelor pentru obținerea autorizației pentru folosirea specială a apei;
  - n) monitorizarea, în limitele competenței, a lucrărilor de explorări geologice;
  - o) elaborarea de propuneri pentru lista substanțelor minerale utile de importanță națională;
  - r) verificarea existenței planurilor anuale de dezvoltare a lucrărilor miniere și coordonarea normativelor de pierderi de substanțe minerale utile;
- 2) în domeniul supravegherii miniere:
- a) efectuarea expertizei documentației tehnice (tehnologice) de proiect privind exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile, construirea construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile;
  - d) ținerea registrului obiectivelor miniere;
  - e) pregătirea documentelor necesare pentru atribuirea, înregistrarea și anularea actelor perimetrelor miniere;

Articolul 12. Competența autorităților administrației

publice locale în domeniul folosirii și

protecției subsolului

(1) De competența autorităților administrației publice locale de nivelul întâi sînt:

- a) coordonarea atribuirii terenurilor proprietate publică a unității administrativ-teritoriale pentru cercetare geologică și exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile;
- b) participarea la elaborarea programelor de extindere și folosire rațională a bazei de materie primă minerală la nivel local și luarea măsurilor pentru realizarea acestora;
- c) controlul asupra respectării regulilor de comercializare a substanțelor minerale utile solide în afara locurilor de extragere.

(2) De competența autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea sînt:

a) elaborarea programelor de extindere și folosire rațională a bazei de materie primă minerală la nivel local și asigurarea realizării acestora;

b) participarea la soluționarea problemelor legate de respectarea intereselor social-economice și ecologice ale populației din teritoriu în cazul atribuirii subsolului în folosință;

c) participarea la elaborarea programelor de stat de cercetare geologică a subsolului și de extindere a bazei de materie primă minerală.

Capitolul III

Folosirea subsolului

Articolul 13. Dreptul de folosință asupra sectorului

de subsol

(1) Dreptul de folosință asupra sectorului de subsol înseamnă posibilitatea beneficiarului subsolului de a realiza tipurile de folosire a sectorului de subsol stipulate la art.14.

(2) Dreptul de folosință asupra sectorului de subsol se realizează în limitele sectorului atribuit beneficiarului subsolului sub formă de perimetru minier sau geologic, potrivit clauzelor prevăzute de contract.

(3) Dreptul de extragere a substanțelor minerale utile, inclusiv a apelor subterane și resurselor curative naturale, dă beneficiarului subsolului posibilitatea de a desfășura pentru o perioadă stabilită activități.

Articolul 14. Tipurile de folosire a subsolului

Subsolul se atribuie în folosință pentru:

a) cercetare geologică, inclusiv prospectarea, evaluarea și explorarea zăcămintelor de substanțe minerale utile și alte tipuri de cercetări geologice:

b) extragerea substanțelor minerale utile, inclusiv a apelor subterane și resurselor curative naturale:

c) construirea și exploatarea construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile:

d) înhumarea (depozitarea) substanțelor nocive și deșeurilor industriale:

e) organizarea obiectivelor geologice protejate:

f) colectarea materialelor mineralogice, paleontologice , altor materiale geologice de colecție.

Articolul 15. Termenele de folosire a subsolului

(1) Sectoarele de subsol se atribuie în folosință pe un termen limitat (folosire temporară) sau nelimitat.

(2) Pe termen nelimitat, sectoarele de subsol se atribuie autorităților administrației publice centrale, instituțiilor publice din subordinea acestora pentru exploatarea construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile, înhumarea (depozitarea) substanțelor nocive și deșeurilor industriale, organizarea obiectivelor geologice protejate.

(3) În folosire temporară, sectoarele de subsol se atribuie pentru:

a) cercetarea geologică a subsolului, construirea construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile - pe un termen de până la 5 ani:

b) extragerea substanțelor minerale utile - pe perioada exploatării zăcămintului, conform documentației tehnice (tehnologice) de proiect aprobate:

c) extragerea apelor subterane - pe un termen de până la 25 de ani.

(4) În caz de necesitate, termenul de folosire temporară a sectorului de subsol se prelungește, la solicitarea beneficiarului, de către organul care a atribuit subsolul în folosință, dacă se respectă condițiile de folosire a subsolului stipulate în contract, dar nu mai mult decât pe termenul maxim stabilit la alin.(3).

(5) Termenele de folosire a sectoarelor de subsol încep să curgă din ziua atribuirii lor în folosință și includ timpul necesar pentru aducerea sectoarelor deteriorate ale subsolului în stare bună pentru folosire în continuare.

Articolul 16. Temeiuri de apariție a dreptului

de folosință asupra sectoarelor

de subsol

Temeiurile de apariție a dreptului de folosință asupra sectoarelor de subsol sînt:

1) hotărîrea Guvernului, adoptată:

a) ca urmare a concursului pentru dreptul de explorare sau extragere a substanțelor minerale utile de importanță națională în bază de concesiune, conform Legii nr.534-XIII din 13 iulie 1995 cu privire la concesiuni:

b) în scopul înhumării (depozitării) substanțelor nocive și deșeurilor industriale în straturile adînci:

c) în vederea organizării obiectivelor geologice de importanță națională, protejate de stat:

d) în alte cazuri prevăzute de lege:

2) hotărîrea Ministerului Mediului privind transmiterea sectoarelor de subsol în folosință în scopul cercetării geologice, extragerii substanțelor minerale utile, construirii și/sau exploatării construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile, precum și în alte scopuri, cu excepția cazurilor determinate la pct.1):

3) transmiterea ori trecerea dreptului de folosință asupra sectoarelor de subsol conform prevederilor legislației civile cu privire la succesiunea de drept în cazul reorganizării persoanei juridice:

4) stabilirea și confirmarea faptului descoperirii zăcămintului de substanțe minerale utile de către beneficiarul subsolului ca urmare a lucrărilor efectuate pe bază de concurs din contul mijloacelor financiare proprii.

Articolul 17. Cerințele antimonopoliste și asigurarea

publicității și transparenței la folosirea

subsolului

(1) Se consideră ilegale activitățile autorităților administrației publice, precum și ale diferiților agenți economici, ce au drept scop:

a) limitarea, contrar condițiilor concursului, a accesului de participare la concurs a persoanelor juridice și fizice ce intenționează să obțină dreptul de folosință asupra subsolului în conformitate cu prezentul cod:

b) eschivarea de la acordarea dreptului de folosință asupra sectoarelor de subsol către câștigătorii concursului:

c) discriminarea beneficiarilor subsolului la acordarea accesului la obiectivele de transport și infrastructură.

(2) Ministerul Mediului elaborează, iar Guvernul aprobă reglementări în ceea ce privește cantitatea-limită a rezervelor de substanțe minerale utile atribuită unui agent economic.

(3) în scopul asigurării publicității și transparenței folosirii subsolului, actele normative, anunțurile privind concursurile (tenderele) pentru dreptul de folosință asupra subsolului și rezultatele acestora, comunicatele privind atribuirea sectoarelor de subsol în folosință, formularele de documente și altă informație din domeniul relațiilor miniere se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează în regim interactiv pe pagina web a Ministerului Mediului.

Articolul 18. Atribuirea în folosință a sectoarelor

de subsol

(1) Atribuirea în folosință a sectoarelor de subsol se efectuează în baza prevederilor art.16 și se legalizează prin contract.

(2) Contractul pentru folosirea sectorului de subsol este un act ce confirmă dreptul beneficiarului de a folosi sectorul de subsol în limitele perimetrului minier sau geologic, în conformitate cu scopurile indicate în contract, în decursul termenului stabilit, cu respectarea de către beneficiar a condițiilor stipulate anterior. Contractul pentru folosirea sectorului de subsol se încheie, sub sancțiunea nulității, în scris și este supus înregistrării de stat, ținându-se cont de prevederile prezentului cod.

(3) Contractul se încheie pentru unul sau mai multe tipuri de folosire a subsolului.

(4) Încheierea contractelor pentru folosirea sectoarelor de subsol, evidența lor de stat și ținerea registrului contractelor se efectuează de Ministerul Mediului.

(5) Pentru încheierea contractului pentru folosirea sectorului de subsol, agentul economic:

a) va depune la Ministerul Mediului o cerere, în care va indica denumirea, tipul de proprietate,

forma juridică de organizare și elementele de identificare;

b) va anexa la cerere datele privind dispunerea de mijloace financiare, de utilaj tehnologic special și de specialiști pentru efectuarea tipului respectiv de lucrări la folosirea subsolului, propunerile sale privind condițiile folosirii sectorului de subsol.

(6) Materialele prezentate în conformitate cu alin.(5) se examinează de Ministerul Mediului în termen de 30 de zile, decizia comunicându - se solicitantului.

(7) Concesiunea se legalizează prin contract, conținutul și modul încheierii acestuia stabilindu-se în conformitate cu legislația cu privire la concesiuni, prezentul cod și Codul civil.

(8) Contractul pentru folosirea sectorului de subsol se încheie în baza rezultatelor concursului public, cu respectarea prevederilor art.16 și 21.

Articolul 19. Condițiile de bază și cele suplimentare

de folosire a subsolului incluse în contractul

pentru folosirea sectorului de subsol

(1) Condițiile de bază de folosire a subsolului incluse în contract sînt:

- a) tipul și termenul de folosire a subsolului;
- b) limitele sectorului de subsol atribuit;
- c) condițiile în baza cărora subsolul se atribuie în folosință;
- d) volumele lucrărilor de cercetare geologică a subsolului;
- e) realizarea măsurilor de protecție a subsolului și a mediului înconjurător;
- f) volumul planificat al extragerii substanțelor minerale utile;
- g) termenul planificat de dare a obiectivelor în exploatare;
- h) termenul planificat de recultivare a terenurilor degradate.

(2) În contract se stipulează clauze și cerințe suplimentare legate de condițiile specifice ale obiectivelor de folosire a subsolului.

Articolul 20. Concursul pentru dreptul de folosință

asupra sectoarelor de subsol

(1) Concursul pentru dreptul de folosință asupra sectoarelor de subsol pentru prospecțiuni și explorări sau pentru extragerea substanțelor minerale utile se organizează de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale în modul stabilit de Guvern.

(2) Tenderul pentru atribuirea sectoarelor de subsol în baza contractelor de concesiune se organizează conform prevederilor Legii nr.534-XIII din 13 iulie 1995 cu privire la concesiuni.

(3) Lista sectoarelor de subsol propuse spre atribuire în folosință se întocmește de Agenția

pentru Geologie și Resurse Minerale și se aprobă de Ministerul Mediului, cu excepția cazurilor prevăzute în art.9 lit. e).

(4) Taxa pentru participare la concurs se percepe de la toți participanții.

(5) Suma plăților se determină din volumul cheltuielilor pentru pregătirea și perfectarea documentației de concurs, organizarea și desfășurarea concursului, totalizarea rezultatelor acestuia și remunerarea muncii experților atrași.

(6) Veniturile obținute din desfășurarea concursului se direcționează spre acoperirea cheltuielilor legate de organizarea și desfășurarea concursului.

Articolul 21. Atribuirea în folosință a sectoarelor

de subsol fără concurs

Sectoarele de subsol se atribuie în folosință fără concurs pentru:

a) efectuarea lucrărilor de cercetări geologice, de către organizațiile geologice, la comanda de stat, conform planului pe obiecte, aprobat pe anul bugetar respectiv;

b) explorarea sau exploatarea industrială a zăcămintelor de ape subterane potabile în scopul alimentării centralizate cu apă a populației ori a obiectivelor industriale;

c) explorarea sau extragerea resurselor curative naturale (ape minerale, nămol curativ și saramură mîloasă) de către instituțiile curative, fără dreptul de comercializare în afara instituției respective a producției extrase;

d) valorificarea industrială a zăcămintului dacă cercetarea lui geologică, pînă la aprobarea rezervelor de substanțe minerale utile, a fost realizată din contul mijloacelor agentului economic;

e) efectuarea cercetărilor geologice în scopul fundamentării și proiectării obiectivelor industriale și construcțiilor civile;

f) construirea și/sau exploatarea construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile, inclusiv pentru înhumarea (depozitarea) substanțelor radioactive, toxice și altor substanțe dăunătoare, a deșeurilor industriale și menajere;

g) explorarea, explorarea geologică suplimentară pentru sporirea rezervelor sau extragerea substanțelor minerale utile dacă sectorul de subsol solicitat este alăturat zăcămintului de substanțe minerale utile de același tip, exploatat de solicitant;

h) organizarea obiectivelor geologice protejate;

i) colectarea materialelor mineralogice, paleontologice și altor materiale geologice de colecție.

Articolul 22. Perimetrele geologice și miniere

(1) Sectoarele de subsol se atribuie în folosință sub formă de perimetru geologic sau minier.

(2) Perimetrul geologic determină suprafața sectorului atribuit în folosință, cu limitare în adîncime sau fără limitare. Limitarea în adîncime poate fi stabilită în metri, calculați de la suprafață sau legați de un anumit contact geologic (litologic, de vîrstă ș.a.).

(3) În limitele perimetrului geologic pot concomitent efectua lucrări mai mulți beneficiari ai subsolului, cu condiția cercetării geologice a diverse tipuri de substanțe minerale utile. Relațiile dintre beneficiarii subsolului, în aceste cazuri, sînt prevăzute în contractele pentru folosirea sectoarelor de subsol.

(4) Perimetrul geologic se atribuie de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale și se confirmă prin actul respectiv.

(5) Perimetrul minier se atribuie pentru extragerea substanțelor minerale utile, construirea și exploatarea construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile, organizarea obiectivelor geologice protejate.

(6) Proiectul perimetrului minier pentru extragerea substanțelor minerale utile se elaborează de organizația de proiectare a întreprinderilor miniere extractive în baza documentației geologice; în celelalte cazuri - în baza proiectelor tehnice (tehnologice).

(7) La determinarea limitelor perimetrului minier se iau în considerare mărimea obiectivului folosinței (zăcămintului, construcției subterane etc.) și zonele de influență tehnologică a lucrărilor legate de folosirea subsolului (excavațiile miniere de acces și de exploatare, pilonii de protecție, bordurile carierei, hotarele efectuării inofensive a lucrărilor miniere și de exploatare etc.) . Perimetrul minier va fi limitat în adîncime. La atribuirea sectoarelor de subsol pentru extragerea apelor subterane, limitele perimetrului minier sînt cele ale zonei de strictă protecție sanitară.

(8) Beneficiarul subsolului care a primit în folosință sectorul de subsol sub formă de perimetru minier are dreptul exclusiv de a realiza activități în limitele acestuia, în strictă conformitate cu contractul încheiat. Activitatea altor persoane în limitele perimetrului minier poate fi efectuată numai cu acordul beneficiarului subsolului și al autorității care a atribuit dreptul de folosință a sectorului de subsol.

(9) Limitele perimetrului minier pot fi precizate la aprobarea proiectelor tehnice (tehnologice) pentru exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile și construirea construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile.

(10) Perimetrul minier se atribuie de către Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale și se confirmă prin actul respectiv.

(11) Modul de atribuire a perimetrelor geologice și miniere se stabilește de Guvern.

Articolul 22¹. Actul de confirmare a perimetrului geologic

(1) Modul de solicitare, acordare, suspendare și retragere a actului de confirmare a perimetrului geologic pentru agenții economici se stabilește de Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător în partea în care nu este reglementat de prezentul cod.

(2) Pentru obținerea actului de confirmare a perimetrului geologic, solicitantul depune la autoritatea emitentă a actelor permissive în domeniul mediului o cerere în care se indică denumirea, tipul de proprietate, forma juridică de organizare și elementele de identificare ale întreprinderii, la care se anexează:

a) copia de pe contractul cu privire la atribuirea sectorului de subsol în folosință pentru cercetare geologică;

b) extras de pe harta topografică la scara de 1:25000 sau 1:10000, cu limitele sectorului de subsol atribuit și cu coordonatele geografice ale punctelor unghiulare stabilite în sistemul de coordonate MOLDFREF99.

(3) Termenul de examinare a materialelor depuse și de eliberare a actului de confirmare a perimetrului geologic nu va depăși 15 zile de la data depunerii cererii.

(4) Actul de confirmare a perimetrului geologic este valabil pentru perioada prevăzută la art. 15.

(5) Actul de confirmare a perimetrului geologic se anulează la încetarea dreptului de folosință asupra sectorului de subsol atribuit pentru cercetare geologică, fapt despre care beneficiarul de subsol este informat în termen de 10 zile de la data adoptării deciziei.

Articolul 22². Actul de confirmare a perimetrului minier

(1) Modul de solicitare, acordare, suspendare și retragere a actului de confirmare a perimetrului minier pentru agenții economici se stabilește de Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător în partea în care nu este reglementat de prezentul cod.

(2) Pentru obținerea actului de confirmare a perimetrului minier, solicitantul depune la autoritatea emitentă a actelor permissive în domeniul mediului o cerere în care se indică denumirea, tipul de proprietate, forma juridică de organizare și elementele de identificare ale întreprinderii, la care se anexează:

a) copia de pe contractul cu privire la atribuirea în folosință a sectorului de subsol;

b) proiectul perimetrului minier;

c) copia de pe avizul expertizei de stat a rezervelor de substanțe minerale utile.

(3) Termenul de examinare a materialelor depuse și de eliberare a actului de confirmare a perimetrului minier nu va depăși 15 zile de la data înregistrării documentelor de către autoritatea emitentă a actelor permissive în domeniul mediului, iar în cazul solicitării perimetrului minier pentru extragerea substanțelor minerale utile - 30 de zile.

(4) Actul de confirmare a perimetrului minier este valabil pentru perioada prevăzută la art. 15.

(5) Actul de confirmare a perimetrului minier se anulează la încetarea dreptului de folosință asupra sectorului de subsol sau la eliberarea unui nou act de confirmare pentru același sector de subsol.

Articolul 23. Atribuirea sectoarelor de subsol în

folosință pentru cercetare geologică

(1) Sectoarele de subsol pentru efectuarea prospecțiunilor și explorărilor substanțelor minerale utile se atribuie beneficiarilor subsolului de către Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, în baza prevederilor art. 16, în limitele perimetrului geologic.

(2) Efectuarea prospecțiunilor și explorărilor substanțelor minerale utile fără coordonarea și aprobarea în modul stabilit a proiectului tehnico-geologic se interzice. Reducerea volumului de

cercetări geologice ale subsolului în procesul efectuării lucrărilor trebuie argumentată și este posibilă numai în baza deciziei Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale.

(3) Prospekțiunile și explorările geologice ale subsolului din contul mijloacelor bugetului de stat se efectuează fără încheierea contractelor după înregistrarea lucrărilor în Fondul de stat de informații privind subsolul.

(4) Lucrările de explorări geologice la apele subterane se îndeplinesc numai de către organizații de stat specializate care efectuează cercetări geologice.

(5) În cadrul prospekțiunilor și explorărilor geologice ale subsolului în scopurile precizării parametrilor geologico-minieri și alegerii metodelor raționale de extragere și prelucrare a materiei prime minerale, poate fi efectuată extragerea experimental-industrială limitată a substanțelor minerale utile în baza proiectului coordonat cu autoritatea care a acordat folosință asupra sectorului de subsol. Substanțele minerale utile extrase sau produsele rezultate din prelucrarea acestora urmează a fi supuse comercializării în modul stabilit.

(6) La atribuirea sectoarelor de subsol pentru explorarea zăcămintelor de substanțe minerale utile, în contract vor fi prevăzute condițiile de compensare a cheltuielilor statului la prospectarea și evaluarea zăcămintului respectiv de către beneficiarul subsolului în cazul în care acestea au avut loc anterior.

Articolul 24. Atribuirea în folosință a sectoarelor

de subsol pentru extragerea substanțelor

minerale utile

(1) Sectoarele de subsol pentru extragerea substanțelor minerale utile se atribuie în condițiile contractului încheiat cu Ministerul Mediului, în baza prevederilor art. 16 din prezenta lege și ale Legii nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, precum și în baza expertizei tehnice de stat, în modul stabilit de legislație.

(2) Până la încheierea contractului de către comisie, din componența căreia fac parte reprezentanți ai organizației care a efectuat explorări geologice, ai Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale și ai organizației care primește zăcămintul de substanțe minerale utile pentru valorificare industrială, se efectuează cercetarea suprafeței zăcămintului de substanțe minerale utile în scopul determinării existenței și stării excavațiilor miniere, forajelor, reperelor etc. Rezultatele cercetării se consemnează într-un act, care se semnează de membrii comisiei și se anexează la contract.

(3) Contractul pentru extragerea substanțelor minerale utile se încheie pentru acele sectoare ale subsolului informația geologică asupra cărora a trecut expertiza de stat a rezervelor de substanțe minerale utile. În cazurile în care, pentru efectuarea expertizei de stat a rezervelor, este necesară efectuarea de lucrări de explorări suplimentare, se încheie contract pentru explorare și extragere cu indicarea termenului de efectuare a expertizei de stat.

(4) În contractul pentru extragerea substanțelor minerale utile vor fi fixate termenele planificate pentru elaborarea proiectului tehnic (tehnologic), de începere a construirii întreprinderii, de începere a extragerii și ieșirii întreprinderii la capacitatea proiectată.

(5) Încheierea contractului pentru exploatarea pe părți aparte a zăcămintului de substanțe minerale utile se interzice.

(6) În cazul în care, ca urmare a extragerii substanțelor minerale utile, se va depista extinderea zăcămintului în afara limitelor perimetrului minier atribuit, în scopul folosirii raționale a resurselor minerale, la decizia autorității care a atribuit dreptul de a folosi sectorul de subsol, se admite modificarea respectivă a clauzelor contractului în ceea ce privește extinderea hotarelor perimetrului minier.

(7) Prelucrarea deșeurilor întreprinderii miniero-extractive și uzinelor de prelucrare legate de aceasta poate fi efectuată atât conform contractului privind extragerea substanțelor minerale utile, cât și conform contractului încheiat suplimentar.

(8) Atribuirea dreptului de extragere a apelor subterane cu destinație de apă potabilă pentru uz casnic și tehnică de producție cu limitele de captare mai puțin de 1000 m³ pe zi se efectuează în baza autorizației eliberate în modul stabilit de legislația apelor.

(9) La atribuirea dreptului de extragere a petrolului și a gazelor naturale, contractul va conține suplimentar condițiile de extragere a componentilor însoțitori ai petrolului și gazului, de folosire a apelor din straturi, captate la extragerea petrolului și gazului pentru menținerea presiunii între straturi, precum și de conservare a zăcămintului în întregime sau a unei părți a acestuia în cazul conținutului înalt de componente agresive, inclusiv de hidrogen sulfurat.

Articolul 25. Atribuirea în folosință a sectoarelor

de subsol pentru construirea și/sau
exploatarea construcțiilor subterane
nelegate de extragerea substanțelor
minerale utile

(1) Sectoarele de subsol pentru construirea și/sau exploatarea construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile se atribuie în folosință de către Ministerul Mediului în baza prevederilor art. 16, din prezenta lege și ale Legii nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, precum și în baza expertizei tehnice de stat, în modul stabilit de legislație.

(2) Atribuirea sectoarelor de subsol pentru înhumarea (depozitarea) substanțelor nocive și a deșeurilor industriale, pentru evacuarea apelor reziduale se permite în cazuri excepționale și cu respectarea normelor, regulilor și cerințelor prevăzute de legislație.

Articolul 26. Atribuirea sectoarelor de subsol pentru

organizarea obiectivelor geologice protejate

(1) În scopul protejării sectoarelor de subsol de importanță științifică, istorică, culturală, estetică, sanitar - curativă, ecologică și de altă natură, precum și a celor folosite în calitate de poligoane pentru activitate științifică și didactică, pot fi organizate obiective geologice protejate de stat.

(2) Modalitatea de folosire a subsolului pentru organizarea obiectivelor geologice protejate de stat se stabilește de legislația din domeniul protecției mediului înconjurător.

Articolul 27. Atribuirea sectoarelor de subsol

pentru formarea colecțiilor mineralogice,
paleontologice, altor materiale geologice
de colecție

Modalitatea de atribuire a sectoarelor de subsol pentru colectarea probelor (mostrelor) de minerale, roci și minereuri, a resturilor fosilizate de faună și floră. din care se formează colecții mineralogice, paleontologice și alte colecții geologice, se stabilește de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale.

Articolul 28. Atribuirea dreptului de extragere

a substanțelor minerale utile larg
răspândite și a apelor subterane
potabile

(1) Extragerea substanțelor minerale utile larg răspândite se efectuează în baza contractului încheiat cu Ministerul Mediului. În contract se reflectă condițiile stipulate la art.19 alin.(1), cu excepția celor prevăzute la lit. c), d) și g).

(2) Extragerea apelor subterane potabile în scopuri menajere și de uz casnic se permite din fântînile de mină ori din sondele care se alimentează din primul orizont acvifer de la suprafața terestră, care nu constituie sursa de alimentare centralizată cu apă.

(3) Construirea obiectivelor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile pentru necesitățile gospodăriilor individuale se permite fără atribuirea perimetrului minier pînă la o adîncime de 5 metri.

(4) Extragerea, pînă la o adîncime de 5 metri, a rocilor sedimentare, a celor neconsolidate, a argilei, a argilei nisipoase, a nisipului argilos pentru construcția, reparația, modernizarea și extinderea drumurilor publice, a căilor ferate, a digurilor de protecție contra inundațiilor, pentru prevenirea, stoparea și lichidarea consecințelor proceselor geologice periculoase se efectuează fără atribuirea subsolului în folosință, în baza proiectelor de execuție coordonate cu Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, supuse expertizei ecologice de stat sau evaluării impactului asupra mediului, cu acordul proprietarului terenului. Cuprinsul proiectului de execuție în baza căruia se efectuează extragerea respectivă se stabilește de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale prin ordin.

(5) Controlul și supravegherea de stat asupra respectării actelor normative în domeniul protecției mediului și utilizării raționale a resurselor naturale în cadrul efectuării lucrărilor conform proiectelor de execuție se realizează de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

Articolul 29. Atribuirea terenurilor către beneficiarii

subsolului

Atribuirea terenurilor către beneficiarii subsolului se efectuează în conformitate cu legislația funciară.

Articolul 30. Transmiterea dreptului de folosință

asupra subsolului

Dreptul de folosință asupra sectorului de subsol, dobândit conform contractului pentru folosirea sectorului de subsol, nu poate fi transmis persoanelor terțe, inclusiv prin cesiune de creanță, decât în următoarele cazuri:

a) schimbarea formei de organizare juridică sau a denumirii persoanei juridice beneficiară a subsolului;

b) reorganizarea persoanei juridice beneficiară a subsolului prin fuziune (contopire sau absorbție) dacă persoana juridică reorganizată poate fi beneficiară a subsolului în conformitate cu legislația;

c) reorganizarea persoanei juridice beneficiară a subsolului prin dezmembrare (divizare sau separare) dacă persoana juridică nou-înființată intenționează să continue activitatea în conformitate cu contractul pentru folosirea sectorului de subsol, acordat fostului beneficiar al subsolului.

Articolul 31. Limitarea, suspendarea sau încetarea

dreptului de folosință asupra sectoarelor

de subsol

(1) Dreptul de folosință asupra sectoarelor de subsol poate fi limitat , suspendat sau încetat în scopul asigurării securității de stat și protecției mediului înconjurător , precum și în cazurile încălcării legislației cu privire la folosirea subsolului.

(2) Dreptul de folosință asupra sectoarelor de subsol pe teritoriile localităților și zonelor suburbane, obiectivelor industriale , de transport și comunicații, ale zonelor de protecție a apelor poate fi limitat sau încetat de către organele abilitate în cazul apariției unui pericol pentru viața și sănătatea populației, prejudicierii obiectivelor economice sau mediului înconjurător.

(3) Decizia motivată privind limitarea, suspendarea sau încetarea dreptului de folosință asupra sectoarelor de subsol se ia de Ministerul Mediului.

Articolul 32. Temeiurile limitării, suspendării sau încetării

dreptului de folosință asupra sectoarelor de

subsol

(1) Dreptul de folosință asupra sectoarelor de subsol poate fi limitat, suspendat sau încetat în cazurile:

a) expirării valabilității contractului pentru folosirea sectorului de subsol, inclusiv a contractului de concesiune;

b) dispariției necesității de folosire a sectorului de subsol prin acord reciproc dintre beneficiarul subsolului și autoritatea care a acordat dreptul de folosință a sectorului de subsol;

c) apariției unui pericol direct pentru viața și sănătatea oamenilor ce activează sau locuiesc în zona de influență a lucrărilor legate de folosirea subsolului;

d) imposibilității folosirii sectoarelor de subsol ca urmare a calamităților naturale sau apariției altor situații excepționale;

e) apariției necesității de retragere a sectorului de subsol atribuit în folosință în alte scopuri publice, cu compensarea cheltuielilor efectuate;

f) lichidării sau reorganizării persoanei juridice beneficiară a sectorului de subsol, cu excepția cazurilor prevăzute la art.30;

g) încălcării considerabile a clauzelor contractului pentru folosirea sectorului de subsol, inclusiv nerespectării măsurilor de folosire rațională și protecție a sectorului de subsol atribuit în folosință;

h) neachitării plăților pentru folosirea subsolului în termenul stabilit de legislația fiscală;

i) nefolosirii sectorului de subsol conform destinației de către beneficiarul lui fără motive întemeiate pe parcursul a doi ani;

j) folosirii sectorului de subsol necorespunzătoare destinației, abaterii de la proiectele tehnice (tehnologice) și de la planurile de dezvoltare a lucrărilor miniere;

k) încălcării tehnologiei de prelucrare a materiei prime minerale, ce cauzează pierderi ale acesteia.

(2) Dacă beneficiarul subsolului nu este de acord cu hotărîrea privind limitarea, suspendarea sau încetarea dreptului de folosință asupra sectorului de subsol, acesta este în drept să o conteste pe cale judiciară.

Articolul 33. Modul de încetare a dreptului de folosință

asupra sectoarelor de subsol

(1) Încetarea dreptului de folosință asupra sectoarelor de subsol, în cazurile prevăzute la art.32 alin. (1) lit. a) și b), trebuie să fie declarată de către beneficiarul subsolului în scris autorității, care a acordat dreptul de folosință asupra sectorului de subsol, nu mai târziu decît cu 6 luni înainte de încetarea folosirii subsolului.

(2) În cazurile prevăzute la art.32 alin.(1) lit. c), d) și f), folosirea subsolului încetează după adoptarea de către autoritatea competentă a deciziei respective, cu notificarea în scris a beneficiarului subsolului, iar în cazul prevăzut la lit. e) - nu mai târziu decît cu 6 luni înainte de încetarea folosirii subsolului.

(3) În cazurile prevăzute la art.32 alin.(1) lit. g)- k), decizia privind încetarea dreptului de folosință asupra sectorului de subsol poate fi luată de către organul competent , după 3 luni de la data primirii de către beneficiarul subsolului a notificării scrise privind încălcările comise de el, dacă în termenul indicat beneficiarul subsolului nu a înlăturat aceste încălcări.

(4) În cazul încetării înainte de termen a dreptului de folosință asupra sectorului de subsol, se efectuează lichidarea sau conservarea excavațiilor miniere, obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile , în modul prevăzut la art.67.

(5) Dacă folosirea sectorului de subsol a încetat în conformitate cu prevederile alin. (1) și (3), cheltuielile de lichidare sau conservare a excavațiilor miniere, a obiectivelor și construcțiilor

subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile le suportă beneficiarul subsolului.

(6) Dacă folosirea sectorului de subsol a încetat în conformitate cu alin.(2) din lipsă de vinovăție a beneficiarului sectorului de subsol, cheltuielile de lichidare sau conservare a excavațiilor miniere, a obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor utile le suportă statul ori noul beneficiar al sectorului de subsol.

Articolul 34. Răspunderea pentru nerespectarea

clauzelor contractului

(1) Beneficiarul sectorului de subsol răspunde pentru neîndeplinirea clauzelor contractului pentru folosirea sectorului de subsol, cu excepția cazurilor când îndeplinirea clauzelor contractului nu a fost posibilă ca urmare a acțiunilor (inacțiunii) autorităților administrației publice, care au fost declarate de instanța de judecată ca fiind ilegale, sau a circumstanțelor de forță majoră.

(2) Beneficiarul subsolului este obligat să compenseze integral statului prejudiciul cauzat prin nerespectarea clauzelor contractuale.

Capitolul IV

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE

BENEFICIARILOR SUBSOLULUI

Articolul 38. Drepturile beneficiarilor subsolului

Beneficiarii subsolului au dreptul:

a) să folosească sectoarele de subsol atribuite în conformitate cu scopurile și clauzele prevăzute în contract;

b) să folosească rezultatele activității lor, inclusiv materia primă minerală extrasă și deșeurile producției extractive miniere, după cum găsesc de cuviință în cazul în care contractul nu prevede altfel;

c) să sisteze ridicarea construcțiilor pe suprafețele cu zăcăminte de substanțe minerale utile în limita perimetrelor miniere , prin organele abilitate ale administrației publice centrale și locale;

d) să efectueze, fără autorizație suplimentară, cercetarea geologică a subsolului din contul mijloacelor proprii, în limitele perimetrelor miniere atribuite, cu înregistrarea cercetării în Fondul de stat de informații privind subsolul;

e) să antreneze subantreprenori pentru executarea unor tipuri de lucrări legate de folosirea subsolului;

f) să solicite prelungirea termenului de folosire temporară a sectoarelor de subsol;

g) să se adreseze autorităților care au acordat dreptul de folosință asupra sectorului de subsol, inclusiv în condiții de concesiune, pentru revizuirea condițiilor de folosire a sectoarelor de subsol în cazul apariției unor circumstanțe care se deosebesc în mod substanțial de cele în care a fost încheiat contractul;

h) să-și înceteze activitatea în conformitate cu condițiile determinate de prezentul cod sau de

contract.

Articolul 39. Obligațiile beneficiarilor subsolului

Beneficiarii subsolului sînt obligați:

a) să respecte cerințele legislației, precum și ale standardelor, normelor și regulilor, privind tehnologiile de efectuare a lucrărilor legate de folosirea subsolului și de prelucrarea primară a materiei prime minerale;

b) să folosească sectoarele de subsol numai în scopurile pentru care au fost atribuite;

c) să achite la timp și integral plățile pentru folosirea subsolului;

d) să respecte cerințele proiectelor tehnice, schemelor și planurilor de dezvoltare a lucrărilor miniere, limitelor și normelor; să nu admită pierderi supranormative, diluarea și extragerea selectivă a substanțelor minerale utile;

e) să țină și să perfecteze documentația geologică, de topografie minieră și de altă natură în procesul folosirii subsolului; să asigure integritatea acesteia; să elaboreze planuri anuale de dezvoltare a lucrărilor miniere;

f) să prezinte informația geologică Fondului de stat de informații privind subsolul;

g) să prezinte Fondului de stat de informații privind subsolul, precum și autorităților publice, în conformitate cu competențele acestora, date veridice despre rezervele de substanțe minerale explorate, extrase și rămase în subsol, componentele conținute în ele (despre mișcarea rezervelor), despre folosirea subsolului în scopuri nelegate de extragerea substanțelor minerale utile;

h) să păstreze excavațiile miniere de explorare și sondele de foraj care pot fi folosite la exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile sau în alte scopuri;

i) să lichideze, în modul stabilit, excavațiile miniere și sondele de foraj ce nu vor fi folosite în continuare;

j) să asigure securitatea efectuării lucrărilor legate de folosirea subsolului conform art.77;

k) să respecte cerințele actelor normative care reglementează condițiile de folosire și protecție a subsolului, protecție a aerului atmosferic, terenurilor, pădurilor, apelor, precum și a clădirilor și construcțiilor de impactul dăunător al lucrărilor legate de folosirea subsolului;

l) să informeze neîntârziat autoritățile administrației publice despre crearea situațiilor periculoase pentru viața și sănătatea populației, mediul înconjurător;

m) să decoperteze stratul de sol fertil și să-l păstreze în tot volumul inițial în stare utilă pentru recultivarea terenurilor degradate;

n) să aducă, potrivit prevederilor actelor normative și cerințelor proiectelor tehnice, terenurile, alte obiective naturale, clădirile și construcțiile distruse în timpul folosirii subsolului într-o stare bună pentru utilizarea lor ulterioară conform destinației;

o) în cazul descoperirii unor obiective unice naturale și culturale1- istorice, să sisteze lucrările care pot distruge integritatea obiectivelor menționate și să înștiințeze despre aceste descoperiri autoritățile administrației publice centrale și instituțiile științifice;

p) să asigure respectarea regulilor de comercializare a substanțelor minerale utile solide, stabilite de Guvern.

Articolul 40. Apărarea drepturilor beneficiarilor

subsolului

(1) Drepturile beneficiarilor subsolului sînt apărute de lege și pot fi limitate numai în cazurile prevăzute de lege.

(2) Imixtiunea autorităților administrației publice în activitatea economică a beneficiarilor subsolului legată de folosirea subsolului, cu excepția cazurilor de depistare a unor încălcări de către beneficiarii subsolului ale legislației cu privire la subsol, ale altor acte legislative și normative, nu se admite.

Articolul 41. Susținerea producătorilor autohtoni

(1) Beneficiarii subsolului, inclusiv cei străini, vor procura, în mod prioritar, lucrări și servicii ale producătorilor autohtoni, cu condiția corespunderii lor standardelor naționale sau internaționale.

(2) Beneficiarii subsolului sînt obligați să asigure angajarea în primul rînd a specialiștilor și muncitorilor autohtoni în cazul în care calificarea lor corespunde cerințelor necesare.

Articolul 42. Dreptul statului la cumpărarea materiei

prime minerale și la rechiziționarea

acesteia

(1) Statul are dreptul prioritar la cumpărarea materiei prime minerale de la beneficiarul subsolului la prețuri care nu depășesc prețurile de pe piața mondială. Volumul maxim de cumpărare a materiei prime minerale, modalitatea determinării costului ei și achitării se stabilesc în contractul privind folosirea sectoarelor de subsol.

(2) În caz de calamitate naturală, catastrofă tehnogenă sau în alte cazuri prevăzute de legislația cu privire la situațiile excepționale, Guvernul are dreptul să rechiziționeze o parte sau toată materia primă minerală, necesară pentru nevoile statului, pe parcursul întregii perioade a situației excepționale. Rechiziționarea materiei prime minerale de la beneficiarii subsolului se face indiferent de tipul de proprietate și de apartenență statală, în conformitate cu Legea nr.1384-XV din 11 octombrie 2002 cu privire la rechizițiile de bunuri și prestările de servicii în interes public, cu compensarea ulterioară proprietarilor a cheltuielilor suportate la extragerea materiei prime minerale rechiziționate.

Capitolul V.

CERCETAREA GEOLOGICĂ A SUBSOLULUI

Articolul 43. Sarcinile cercetării geologice a subsolului

Sarcinile cercetării geologice a subsolului sînt: obținerea datelor privind structura geologică a subsolului, privind procesele care au loc în acesta, obținerea informației privind cîmpurile geofizice, starea geochemică, geomecanică și geocologică a subsolului, descoperirea și evaluarea substanțelor minerale utile, cercetarea condițiilor formării și amplasării lor, determinarea condițiilor tehnico-

miniere și altor condiții de exploatare a zăcămintelor de substanțe minerale utile și de folosire a subsolului în scopuri nelegate de extragerea substanțelor minerale utile.

Articolul 44. Organizarea cercetării geologice a subsolului

(1) Cercetarea geologică a subsolului se efectuează în baza programelor interstatale și statale complexe sau a programelor cu destinație specială, planurilor interramurale și ramurale, proiectelor, programelor autorităților administrației publice locale, solicitărilor agenților economici.

(2) Cercetarea geologică a subsolului prevăzută de programele interstatale și statale, de planurile interramurale și ramurale, de proiecte se efectuează din contul mijloacelor bugetului de stat. Cercetarea geologică a subsolului conform programelor autorităților administrației publice locale se efectuează din contul mijloacelor bugetelor locale. Beneficiarii subsolului efectuează lucrările de explorare geologică din contul mijloacelor proprii.

(3) Executarea lucrărilor de cercetare geologică a subsolului se organizează și se coordonează de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale.

Articolul 45. Cerințele de bază față de cercetarea

geologică a subsolului

(1) La cercetarea geologică a subsolului vor fi asigurate:

a) aplicarea metodelor și procedeele raționale și eficiente de cercetare geologică a subsolului, ce garantează protecția mediului înconjurător și conservarea proprietăților naturale ale subsolului;

b) plenitudinea cercetării structurii geologice a subsolului, condițiilor tehnice miniere, hidrogeologice și altor condiții de exploatare a zăcămintelor explorate, construirii și exploatării construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile;

c) veridicitatea determinării cantității și calității rezervelor tuturor substanțelor minerale utile și componentelor ce se conțin în acestea, proprietăților tehnologice ale substanțelor utile și rocilor de magazin, precum și proceselor ce au loc în ele;

d) depozitarea rocilor și substanțelor minerale utile extrase, excluzând impactul lor dăunător asupra mediului înconjurător și sănătății populației;

e) integritatea documentației geologice și de proiect, probelor de roci și minereuri, carotei, duplicatelor probelor de substanțe minerale utile;

f) integritatea excavațiilor miniere de explorare și sondelor de foraj ce pot fi utilizate la exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile sau în alte scopuri; lichidarea, în modul stabilit, a excavațiilor miniere și sondelor de foraj care nu mai pot fi folosite;

g) cercetarea, prognozarea și determinarea unui posibil impact dăunător asupra mediului înconjurător și asupra stării subsolului în cazul sarcinilor tehnogene legate de folosirea subsolului;

h) recultivarea terenurilor degradate în timpul cercetării subsolului și aducerea acestora într-o stare nepericuloasă din punct de vedere ecologic, bună pentru folosire în scopuri gospodărești.

(2) Beneficiarii lucrărilor de cercetare geologică a subsolului pot stipula și alte cerințe dacă acestea nu contravin legislației.

Articolul 46. Înregistrarea de stat și evidența de stat

a lucrărilor de cercetare geologică a
subsolului

(1) Înregistrarea de stat și evidența de stat a lucrărilor de cercetare geologică a subsolului se efectuează în scopul generalizării și folosirii cu maximă eficiență a rezultatelor cercetării subsolului, precum și al evitării dublării lucrărilor menționate.

(2) Înregistrării de stat sînt supuse toate tipurile de lucrări de cercetare geologică a subsolului, executate de către beneficiarii subsolului, indiferent de apartenența lor departamentală și de forma juridică de organizare.

(3) Înregistrarea de stat a lucrărilor de cercetare geologică a subsolului fără acordul preliminar, confirmat documentar, al proprietarului terenului pentru efectuarea acestora este interzisă.

(4) Efectuarea lucrărilor de cercetare geologică a subsolului fără înregistrarea de stat a acestora se interzice.

(5) Evidența de stat a lucrărilor de cercetare geologică a subsolului reprezintă evidența cercetării geologice, hidrogeologice, geologico - inginerești, geofizice și geocologice a subsolului țării.

(6) Înregistrarea de stat și evidența de stat a lucrărilor de cercetare geologică a subsolului o efectuează Fondul de stat de informații privind subsolul din cadrul Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale în modul stabilit de Ministerul Mediului.

Articolul 47. Tipurile de cercetare geologică a subsolului

(1) Cercetarea geologică a subsolului se efectuează pe stadii și etape și se divizează în studiere geologică regională, lucrări de prospecțiuni și explorări - evaluări, explorări ale zăcămintelor de substanțe minerale utile și cercetări geologice în scopul argumentării și proiectării obiectivelor de construcții industriale și civile.

(2) Cercetarea geologică regională include un complex de lucrări orientate spre cercetarea geologică generală a subsolului, întocmirea hărților cu conținut geologic la diverse scări și cu diverse destinații, depistarea de teritorii cu perspectivă referitor la diverse tipuri de substanțe minerale utile, monitorizarea stării subsolului (regimul apelor subterane și proceselor geologice periculoase, stării cîmpurilor geofizice etc.), prospectarea sectoarelor de subsol utile pentru construirea construcțiilor subterane sau pentru înhumarea (depozitarea) substanțelor nocive, deșeurilor, precum și pentru alte lucrări ce se efectuează fără distrugerea esențială a integrității subsolului.

(3) Lucrările de explorare-evaluare constau dintr-un complex de cercetări speciale orientate spre descoperirea zăcămintelor de substanțe minerale utile importante pentru industrie, stabilirea hotarelor lor preventive , cu evaluarea rezervelor și resurselor de substanțe minerale utile. Ele pot include, de asemenea, prospecțiuni detaliate ale sectoarelor de subsol utile pentru construirea construcțiilor subterane sau înhumarea (depozitarea) substanțelor nocive și deșeurilor.

(4) Explorarea zăcămintelor de substanțe minerale utile include un complex de lucrări efectuate în scopul stabilirii cantității rezervelor de substanțe minerale utile, caracteristicilor

calitative ale acestora, inclusiv a proprietăților tehnologice, determinării amplasării în spațiu a substanțelor minerale utile și altor date cu exactitatea necesară pentru elaborarea proiectului de exploatare zăcămintului și includerea rezervelor acestuia în balanța de stat.

(5) Cerințele metodice, normele și regulile de executare a tipurilor menționate de cercetare geologică a subsolului, precum și cerințele față de informația geologică obținută se stabilesc de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale.

Articolul 48. Substanțele minerale utile și tipurile lor

(1) În conformitate cu prezentul cod, substanțele minerale utile se divizează în minereuri metalifere și nemetalifere, combustibile solide, petrol și gaze naturale, gaze inerte, ape subterane.

(2) Conform importanței economice și în scopul determinării statutului juridic al regimului lor de folosire, substanțele minerale utile se divizează în următoarele tipuri:

a) substanțe minerale utile de importanță națională - petrol, gaze naturale, combustibile solide și alte tipuri de substanțe minerale utile, a căror listă se stabilește de Guvern;

b) substanțe minerale utile larg răspândite - nisip, argilă, piatră de construcție, nisip argilos și argilă nisipoasă.

(3) Conform potențialului economic, zăcămintele de substanțe minerale utile de largă răspândire se divizează în zăcăminte de importanță națională și locală.

Articolul 49. Clasificarea rezervelor și resurselor

prognozate de substanțe minerale utile

(1) Clasificarea rezervelor și resurselor prognozate de substanțe minerale utile stabilește principii unice de calculare, evaluare economico - geologică și evidență de stat a zăcămintelor de substanțe minerale utile, în conformitate cu importanța lor industrială și cu gradul de cercetare geologică și economico-geologică, determină condițiile de pregătire a zăcămintelor cercetate pentru valorificare industrială, precum și principiile de bază pentru evaluarea cantitativă a resurselor prognozate de substanțe minerale utile.

(2) Clasificarea rezervelor și resurselor prognozate de substanțe minerale utile se elaborează de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale și se aprobă de Ministerul Mediului.

Articolul 50. Informația geologică privind subsolul

(1) Prin informație geologică privind subsolul se înțelege informația (materialele) despre structura geologică și istoria dezvoltării subsolului, fenomenele legate de subsol și procesele ce au loc în acesta, componența și proprietățile rocilor și apelor subterane , existența în subsol a substanțelor minerale utile și legitățile amplasării lor, cîmpurile geochimice și geofizice, precum și alte date despre subsol obținute în urma cercetării, folosirii și protecției subsolului și prezentate sub orice formă și pe orice suporturi (rapoarte geologice, hărți, baze de date electronice etc.). Informația geologică privind subsolul, precum și produsele informaționale create în baza acestora constituie resurse informaționale geologice de stat.

(2) Informația geologică privind subsolul se prezintă în mod obligatoriu și cu titlu gratuit de către toți beneficiarii subsolului la Fondul de stat de informații privind subsolul, indiferent de dreptul de proprietate asupra acesteia.

(3) Informația geologică privind subsolul obținută din contul mijloacelor bugetului de stat și ale bugetelor locale este proprietate de stat.

(4) Informația geologică privind subsolul obținută de către beneficiarul subsolului din contul mijloacelor proprii este proprietate a beneficiarului subsolului și poate fi folosită în scopuri comerciale numai cu acordul proprietarului acesteia.

(5) La încetarea dreptului de folosință asupra sectorului de subsol în baza art.32 alin.(1) sau la expirarea termenului de confidențialitate, întreaga informație geologică privind sectorul respectiv trece în proprietate de stat.

(6) Modul și condițiile de formare, păstrare și oferire a informației geologice privind subsolul se stabilesc de Guvern.

(7) Pentru folosirea în scopuri comerciale a informației geologice aflate în proprietatea statului se percepe o plată, care se transferă în bugetul de stat.

(8) De la beneficiarii subsolului care au compensat cheltuielile statului pentru cercetarea geologică a subsolului, plată pentru folosirea informației geologice referitoare la sectorul de subsol atribuit în folosință nu se percepe.

(9) Modul de calculare și încasare a plății pentru folosirea informației geologice care constituie proprietate de stat se stabilește de Guvern.

Articolul 51. Fondul de stat de informații privind subsolul

(1) Fondul de stat de informații privind subsolul este parte componentă a Fondului arhivistic de stat și se află în gestiunea Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale.

(2) Potrivit competenței sale, Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale efectuează colectarea, evidența, sistematizarea, păstrarea și utilizarea materialelor informative cu privire la subsol și la folosirea subsolului, prezentate de către beneficiarii subsolului, în scopul reglementării cercetării geologice a subsolului, sintetizării și folosirii cu maximă eficiență a rezultatelor obținute, evaluării stării bazei de materie primă minerală, evidenței rezervelor descoperite de substanțe minerale utile.

(3) Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale acordă servicii informative contra plată.

(4) Modul de constituire și ținere a Fondului de stat de informații privind subsolul, precum și tarifele la serviciile prestate se stabilesc de Guvern.

Articolul 52. Expertiza geologică de stat

(1) În scopul creării condițiilor privind folosirea rațională și complexă a subsolului, stabilirii plății la folosirea subsolului, determinării hotarelor sectoarelor de subsol atribuite în folosință, informația geologică despre rezervele și resursele de substanțe minerale utile, precum și despre structura geologică și proprietățile rocilor de pe sectoarele de subsol pentru construirea și exploatarea construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile, este supusă expertizei geologice de stat.

(2) Atribuirea sectoarelor de subsol pentru extragerea substanțelor minerale utile, pentru construirea și/sau exploatarea construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile se permite numai după efectuarea expertizei de stat a informației geologice privind sectoarele

respective ale subsolului.

(3) Avizul expertizei de stat, care confirmă autenticitatea informației privind rezervele și resursele de substanțe minerale utile, este temei pentru includerea acestora în balanța de stat a rezervelor de substanțe minerale utile sau trecerea acestora la pierderi din balanța de stat a rezervelor de substanțe minerale utile și balanța întreprinderii miniere.

(4) Expertiza de stat a informației geologice și expertiza de stat a rezervelor de substanțe minerale utile se efectuează din contul mijloacelor beneficiarului subsolului potrivit contractului, în termen de 30 de zile de la depunerea volumului întreg de informație geologică și achitarea taxei pentru efectuarea expertizei. Costul efectuării expertizei de stat se stabilește de Guvern.

(5) Expertiza de stat a informației geologice cu privire la subsol se efectuează de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, iar expertiza de stat a rezervelor de substanțe minerale utile se face de Comisia de stat pentru rezervele de substanțe minerale utile în modul stabilit de Guvern.

Articolul 53. Cadastrul de stat al subsolului

(1) Cadastrul de stat al subsolului se ține pentru evidența rezultatelor lucrărilor legate de folosirea subsolului, în scopul asigurării elaborării programelor de cercetare geologică a subsolului și extinderii bazei de materie primă minerală, folosirii complexe a zăcămintelor de substanțe minerale utile, amplasării raționale a întreprinderilor de extragere a acestora și este constituit din Cadastrul de stat al zăcămintelor și manifestărilor de substanțe minerale utile și Cadastrul de stat al sectoarelor de subsol în scopuri nelegate de extragerea substanțelor minerale utile.

(2) Cadastrul de stat al zăcămintelor și manifestărilor de substanțe minerale utile include pe fiecare zăcămint și manifestare de substanțe minerale utile informații ce caracterizează cantitatea și calitatea substanțelor minerale utile de bază și celor însoțitoare stratificate cu ele, a componentelor pe care le conțin acestea, condițiile tehnico-miniere, hidrogeologice, ecologice și alte condiții de exploatare a zăcămintului și evaluarea economico-geologică a acestuia.

(3) Cadastrul de stat al sectoarelor de subsol în scopuri nelegate de extragerea substanțelor minerale utile se ține pe sectoare ale subsolului, goluri naturale și tehnogene destinate folosirii în economia națională și include caracteristicile lor naturale, fizice și de relief în spațiu, informații despre valoarea social-economică a acestora, direcțiile posibile de folosire și gradul lor de valorificare.

(4) Cadastrul de stat al subsolului se întocmește și se ține de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale în modul stabilit de Ministerul Mediului.

Articolul 54. Balanțele de stat ale rezervelor

de substanțe minerale utile

(1) Balanțele de stat ale rezervelor de substanțe minerale utile se țin în scopul evidenței stării bazei de materie primă minerală și se întocmesc pentru fiecare tip de substanță minerală utilă aparte, ținându-se cont de toate componentele, conținute în substanța minerală utilă respectivă, care au fost evaluate cantitativ și calitativ.

(2) Balanțele de stat ale rezervelor de substanțe minerale utile conțin informații privind cantitatea, calitatea și nivelul de cercetare a rezervelor de fiecare tip de substanțe minerale utile pe zăcămintele de importanță industrială, privind amplasarea acestora, gradul de valorificare industrială, extragerea, pierderile și asigurarea industriei cu rezerve de substanțe minerale utile

explorate.

(3) Includerea rezervelor de substanțe minerale utile în balanța de stat și trecerea acestora la pierderi din balanța de stat se efectuează în baza datelor expertizei geologice de stat și a rapoartelor, prezentate de către beneficiarii subsolului, în modul stabilit de Guvern.

(4) Balanțele de stat ale rezervelor de substanțe minerale utile se țin de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale în conformitate cu cerințele metodice aprobate de Ministerul Mediului.

Articolul 55. Descoperitorii zăcămintelor de substanțe

minerale utile

(1) Persoanele care au descoperit și/sau explorat un nou zăcămînt de substanțe minerale utile de importanță industrială sau care au efectuat reevaluarea radicală a zăcămîntului de substanțe minerale utile cunoscut anterior, ridicînd considerabil valoarea lor industrială, precum și au descoperit în acesta o nouă substanță minerală utilă, sînt recunoscute ca descoperitori și au dreptul la remunerare.

(2) Drepturile descoperitorilor și modul de plată a remunerației se stabilesc de regulamentul cu privire la descoperitorii zăcămintelor de substanțe minerale utile, aprobat de Guvern.

Capitolul VI

PROIECTAREA, CONSTRUIREA ȘI DAREA ÎN

EXPLOATARE A ÎNTREPRINDERILOR, OBIECTIVELOR

ȘI CONSTRUCȚIILOR LEGATE DE FOLOSIREA

SUBSOLULUI

Articolul 56. Particularitățile proiectării întreprinderilor,

obiectivelor și construcțiilor legate de

folosirea subsolului

(1) Proiectarea întreprinderilor miniere extractive, a obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile se execută de către organizațiile de proiectare și se efectuează în baza acordului de mediu, în cazul în care activitățile planificate sînt cuprinse în anexele nr. 1 și nr. 2 la Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului și au fost supuse procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, și/sau, după caz, în baza informației geologice și de altă natură privind subsolul, care a trecut expertiza geologică de stat, ținîndu - se cont de dezvoltarea complexă a regiunii și de cerințele securității industriale și ecologice.

(2) Proiectarea întreprinderilor miniere extractive, obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile se efectuează după încheierea contractului privind folosirea sectorului de subsol și obținerea permisiunii de efectuare a lucrărilor de proiectări, în modul stabilit de legislație.

(3) Proiectele de construire a întreprinderilor miniere extractive, obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile sînt supuse expertizei tehnice de stat și coordonării în modul stabilit de legislație, precum și expertizei ecologice de stat, în conformitate

cu prevederile Legii nr. 851/1996 privind expertiza ecologică, în cazul în care, la etapa de planificare a activității, nu a fost aplicată procedura de evaluare a impactului asupra mediului menționată la alin. (1).

Articolul 57. Cerințele principale privind proiectarea,

construirea și darea în exploatare a

întreprinderilor, obiectivelor și construcțiilor

legate de folosirea subsolului

(1) Proiectele întreprinderilor miniere extractive vor prevedea:

a) extragerea cât mai deplină și complexă din subsol a rezervelor de substanțe minerale utile de bază și a celor secundare stratificate împreună cu aceste substanțe, asigurată prin amplasarea rațională a construcțiilor terestre și subterane, prin metodele de descoperire și dirijare a presiunii litostatice a zăcămintelor, prin sistemele de exploatare a zăcămintelor de substanțe minerale utile și schemele tehnice de prelucrare (pregătire) a materiei prime minerale, prin parametrii acestora și ordinea executării exploatării;

b) extragerea și folosirea rațională a rocilor de decopertare la exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile;

c) depozitarea, evidența și păstrarea substanțelor minerale utile temporar nefolosite și a deșeurilor producției ce conțin componente utile;

d) cercetarea geologică a subsolului în procesul construirii și exploatării întreprinderilor miniere extractive și ținerea documentației geologice și de topografie minieră;

e) evaluarea prognozată a impactului întreprinderilor, obiectivelor și construcțiilor proiectate asupra mediului înconjurător;

f) măsurile privind asigurarea securității lucrătorilor și populației, protecția subsolului și mediului înconjurător, obiectivelor și construcțiilor, prevenirea situațiilor de avarie;

g) recultivarea terenurilor degradate, depozitarea și păstrarea stratului de sol fertil decopertat în conformitate cu cerințele actelor tehnico-normative;

h) posibilitatea folosirii spațiilor prelucrate ale subsolului pentru necesități gospodărești și de altă natură.

(2) Proiectele construirii obiectivelor pentru prelucrarea materiei prime minerale vor prevedea:

a) utilizarea schemelor tehnologice care asigură scoaterea rațională și complexă din materia primă minerală extrasă a componentelor de importanță industrială conținute în aceasta;

b) folosirea rațională, utilizarea, distrugerea sau înhumarea în siguranță a deșeurilor de prelucrare (zgură, praf, ape reziduale etc.);

c) depozitarea, evidența și păstrarea deșeurilor de producție temporar nefolosite, ce conțin componente utile;

d) măsurile ce asigură securitatea efectuării lucrărilor și prevenirea situațiilor de avarie.

(3) La proiectarea și construirea construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile, inclusiv pentru înhumarea (depozitarea) substanțelor nocive și deșeurilor, vor fi prevăzute:

a) asigurarea stabilității rocilor și excavațiilor miniere pe întreaga durată de existență a obiectivelor și construcțiilor;

b) luarea măsurilor de prevenire a situațiilor de avarie și realizarea acțiunilor de lichidare și înlăturare a consecințelor avariilor;

c) izolarea completă a obiectivelor și construcțiilor, destinate păstrării substanțelor chimice, a produselor lichide și gazoase, înhumării (depozitării) substanțelor nocive și a deșeurilor;

d) luarea măsurilor ce exclud interacțiunea substanțelor nocive și deșeurilor înhumate cu rocile-magazin.

(4) Documentația tehnică (tehnologică) de proiect, aprobată de beneficiarul subsolului, precum și modificările și completările operate în aceasta sînt supuse expertizei ecologice de stat, în cazul în care, la etapa de planificare a activității, nu a fost aplicată procedura de evaluare a impactului asupra mediului, și expertizei tehnice de stat din contul mijloacelor beneficiarului subsolului.

(5) Rezultat al expertizei ecologice de stat este avizul expertizei ecologice de stat, iar rezultat al expertizei tehnice (tehnologice) de stat este avizul de conformitate a documentației cu reglementările tehnice și cu alte cerințe stabilite de prezentul cod și de alte acte legislative.

(5¹) Avizul expertizei ecologice de stat se eliberează în conformitate cu procedura stabilită de Legea nr. 851/1996 privind expertiza ecologică.

(5²) Pentru obținerea avizului de conformitate a documentației tehnice (tehnologice) de proiect aferente folosirii subsolului cu reglementările tehnice și cu actele normative în vigoare, beneficiarul subsolului depune la autoritatea emitentă a actelor permissive în domeniul mediului o cerere la care anexează copia, legalizată notarial, de pe proiectul tehnic (tehnologic) de lucru pentru extragerea substanțelor minerale utile și/sau pentru folosirea subsolului în scopuri nelegate de extragerea substanțelor minerale utile.

(5³) Avizul de conformitate a documentației tehnice (tehnologice) de proiect aferente folosirii subsolului cu reglementările tehnice și cu actele normative în vigoare se eliberează gratis, în termen de 30 de zile, și este valabil pentru perioada de executare a lucrărilor miniere conform proiectului avizat.

(5⁴) În cazul în care documentația tehnică (tehnologică) de proiect aferentă folosirii subsolului nu este conformă cu reglementările tehnice și cu actele normative în vigoare, autoritatea emitentă a actelor permissive în domeniul mediului nu eliberează avizul de conformitate, notificînd în scris beneficiarul subsolului despre refuzul eliberării avizului și despre necesitatea perfectării documentației tehnice (tehnologice) de proiect, cu prezentarea repetată pentru expertiză.

(6) Documentația tehnică (tehnologică) de proiect cu avizul expertizei ecologice de stat și avizul de conformitate cu reglementările tehnice și cu actele normative în vigoare constituie baza pentru concretizarea limitelor perimetrului minier și începerea construcției obiectivului.

(7) Darea în exploatare întreprinderii miniere extractive se efectuează după finalizarea construirii obiectivelor legate de extragerea și prelucrarea substanțelor minerale utile, obiectivelor infrastructurii, precum și a obiectivelor care asigură protecția subsolului și mediului înconjurător.

(8) Darea în exploatare a întreprinderilor miniere extractive se confirmă printr-un act în conformitate cu legislația.

Articolul 58. Normativele pierderilor de substanțe

minerale utile la extragere

(1) Pierderi de substanțe minerale utile la extragere sau pierderi de exploatare se consideră rezervele de substanțe minerale utile aflate la balanță, lăsate în subsol sau extrase din subsol și lăsate în halde, în locurile de depozitare, pe căile de transport.

(2) Normativele pierderilor de exploatare se determină de proiectele tehnice (tehnologice) pentru exploatarea zăcămintului sau sectorului concret de zăcămint, în funcție de condițiile geologico-miniere, tehnico-miniere, tehnologice, economice și alte condiții de exploatare zăcămintelor de substanțe minerale utile.

(3) Normativele pierderilor de substanțe minerale utile se stabilesc la elaborarea documentației de proiect pentru exploatarea zăcămintului de substanțe minerale utile și se coordonează anual în conformitate cu planul de dezvoltare a lucrărilor miniere.

(4) Pierderi supranormative se consideră pierderile de substanțe minerale utile admise peste normativul de pierderi stabilit. Pierderile supranormative se achită de către beneficiarul subsolului, în mărimea stabilită de legislația fiscală.

Capitolul VII

FOLOSIREA SUBSOLULUI LA EXPLOATAREA ZĂCĂMINTELOR DE SUBSTANȚE MINERALE UTILE ȘI ÎN SCOPURI NELEGATE DE EXTRAGEREA SUBSTANȚELOR MINERALE UTILE

Articolul 59. Exploatarea zăcămintelor de substanțe

minerale utile

(1) Exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile se efectuează în limitele perimetrului minier atribuit de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, în conformitate cu proiectele tehnice coordonate și aprobate, schemele tehnologice, planurile de dezvoltare a lucrărilor miniere, proiectele de recultivare a terenurilor și în conformitate cu cerințele legislației ecologice.

(2) Exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile larg răspândite pentru necesitățile locale se efectuează în conformitate cu condițiile specificate la art.28.

(3) Regulile de exploatare tehnică și proiectele tehnice (tehnologice) se coordonează de către beneficiarii subsolului cu Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale în termenele stabilite în funcție de complexitatea și volumul materialelor prezentate, dar care nu vor depăși 30 de zile.

Articolul 60. Cotele pentru exportul materiei prime

minerale și limitele extragerii substanțelor

minerale utile

În scopul prevenirii consecințelor economice, sociale și ecologice negative ale extragerii intense a substanțelor minerale utile, Guvernul stabilește pentru anumite tipuri de substanțe minerale utile cote respective pentru exportul materiei prime minerale, limite la extragerea unor tipuri de substanțe minerale utile și concentrarea în spațiu a sectoarelor de subsol care se exploatează.

Articolul 61. Cerințele de bază față de exploatarea

zăcămintelor de substanțe minerale

utile și de prelucrarea primară a materiei

prime minerale

(1) La exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile vor fi asigurate:

a) aplicarea tehnologiilor raționale, ecologic inofensive și a metodelor de extragere a substanțelor minerale utile și a componentelor de importanță industrială conținute în acestea, neadmiterea pierderilor supranormative și reducerea calității substanțelor minerale utile, precum și exploatarea selectivă a sectoarelor bogate în zăcăminte, ce pot conduce la pierderea rezervelor de substanțe minerale utile;

b) executarea lucrărilor în condiții nepericuloase pentru oameni, mediul înconjurător, obiective și construcții;

c) corespunderea totală a tehnologiilor și parametrilor de exploatare zăcămintelor aplicate efectiv cu cei aprobați în proiecte;

d) efectuarea explorării de exploatare a zăcămintelor de substanțe minerale utile, ținerea documentației geologice, de topografie minieră, tehnice și asigurarea integrității acesteia;

e) evidența permanentă și autentică a stării și mișcării rezervelor de substanțe minerale utile, a pierderilor și schimbării calității substanțelor minerale utile, prezentarea rapoartelor cu privire la mișcarea rezervelor, în conformitate cu modul stabilit;

f) păstrarea și evidența substanțelor minerale utile extrase concomitent și temporar nefolosite și deșeurilor producției ce conțin componente utile, spațiului subteran valorificat pentru folosirea ulterioară a acestora;

g) folosirea rațională a rocilor și a stratului de sol fertil decopertate, precum și a deșeurilor de producție;

h) neadmiterea degradării zăcămintelor de substanțe minerale utile exploatare și a celor învecinate ca urmare a efectuării lucrărilor miniere, păstrarea rezervelor de substanțe minerale utile ale zăcămintelor conservate.

(2) Prelucrarea primară a materiei prime minerale se efectuează imediat după extragerea substanțelor minerale utile și include fărâmițarea sau mărunțirea, fracționarea și sortarea, brichetarea și aglomerarea, îmbogățirea substanțelor minerale utile solide, prepararea petrolului brut și gazului natural pentru transportare consumatorilor.

(3) La prelucrarea primară a materiei prime minerale se vor asigura:

a) respectarea schemelor tehnologice aprobate privind prelucrarea materiei prime minerale nepericuloase pentru viața și sănătatea lucrătorilor și populației, pentru mediul înconjurător;

b) folosirea complexă a materiei prime minerale și extragerea cât mai deplină, argumentată din punct de vedere economic, a componentelor utile ca producție-marfă;

c) evidența și controlul distribuirii cantitative și calitative a componentelor utile la diverse stadii de prelucrare a materiei prime minerale;

d) folosirea rațională a deșeurilor producției;

e) depozitarea și păstrarea semiproduselor și deșeurilor de la prelucrare temporar nefolosite, ce exclud impactul dăunător asupra mediului înconjurător.

Articolul 62. Particularitățile exploatării zăcămintelor

de hidrocarburi

(1) Pînă la sfîrșitul explorării zăcămintelor de materie primă de hidrocarburi și aprobarea rezervelor acestora poate fi efectuată exploatarea de probă sau experimental - industrială atît pe zăcămintul în întregime, cît și pe sectoare, acumulări de hidrocarburi aparte ale acestuia sau pe sonde separate, în scopul stabilirii caracteristicilor geologo-geofizice, extractive și de altă natură ale zăcămintului, determinării oportunității folosirii tehnologiilor noi de extragere, obținerii de date suplimentare necesare pentru evaluarea complexă a zăcămintului și întocmirea proiectului tehnologic pentru exploatarea acestuia.

(2) Exploatarea de probă a zăcămintului sau a acumulărilor de hidrocarburi se admite pe un termen ce nu depășește 3 ani, exploatarea experimental-industrială a zăcămintului sau a acumulărilor - pe un termen ce nu depășește 5 ani; exploatarea de probă a unei sonde poate fi realizată în decurs de un an.

(3) Captarea sumară a hidrocarburilor în perioada de exploatare de probă sau experimental-industrială nu va depăși 5% din rezervele extrase, luate în evidență operativă la balanța de stat a rezervelor de substanțe minerale utile la data aprobării proiectului exploatării de probă sau experimental - industriale a zăcămintului sau acumulărilor.

(4) Exploatarea de probă sau experimental-industrială a zăcămintelor sau acumulărilor de materie primă de hidrocarburi poate fi realizată numai în conformitate cu documentația tehnică (tehnologică) de proiect, care a trecut expertiza de stat în modul stabilit.

(5) Exploatarea industrială a zăcămintelor de materie primă de hidrocarburi se permite numai în cazul în care, la etapa planificării, activitatea a fost supusă procedurii de evaluare a impactului asupra mediului și autoritatea centrală pentru protecția mediului a eliberat acordul de mediu corespunzător și se realizează în conformitate cu proiectul tehnic (tehnologic) pentru organizarea și exploatarea zăcămintului, aprobat de beneficiarul subsolului după obținerea avizului de conformitate și a avizului expertizei ecologice de stat în cazul în care, la etapa de planificare, nu s-a aplicat procedura de evaluare a impactului asupra mediului și nu este eliberat un acord de mediu.

(6) Data dării în exploatare a zăcămintului de hidrocarburi pentru valorificare industrială se consideră data extragerii primei tone (primului metru cub) de materie primă de hidrocarburi.

Articolul 63. Particularitățile exploatării zăcămintelor

de ape subterane

(1) Explorarea și exploatarea zăcămintelor de ape subterane se efectuează în conformitate cu prevederile prezentului cod, ale legislației în domeniul apelor și legislației ecologice.

(2) În scopul protecției apelor subterane de epuizare și poluare, explorarea apelor subterane se va realiza conform prevederilor Legii apelor nr. 272 din 23 decembrie 2011.

(3) Folosirea apelor subterane utile pentru alimentarea cu apă potabilă și menajeră în alte scopuri nu se admite, cu excepția cazurilor prevăzute de legislația în domeniul apelor.

(4) Folosirea apelor subterane ce conțin resurse naturale curative în alte scopuri nu se admite, cu excepția cazurilor prevăzute de legislația în domeniul apelor și legislația sanitară.

(5) Proiectarea, construirea și/sau exploatarea prizelor de apă subterană se efectuează în baza contractului pentru dreptul de folosire a sectorului de subsol și a autorizației speciale de folosire a apei.

(7) Proiectele pentru construirea și/sau exploatarea prizelor de apă subterană, pe lângă regulile generale de exploatare a zăcămintelor de substanțe minerale utile, vor prevedea măsuri privind organizarea și amenajarea zonelor de protecție sanitară, privind respectarea regimului de protecție, evidența apei captate, monitorizarea apelor subterane în zonele sanitare și alte măsuri de protecție a apelor subterane contra epuizării și poluării.

(8) Construirea și/sau exploatarea prizelor de apă subterană se efectuează în conformitate cu proiectele tehnice aprobate, coordonate cu Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, cu organul de stat pentru gestionarea fondului apelor, având acordul de mediu, în cazul în care activitatea a fost supusă evaluării impactului asupra mediului, sau avizul expertizei ecologice de stat, în cazul în care documentația de proiect a fost supusă expertizei respective.

Articolul 64. Folosirea subsolului în scopuri nelegate

de extragerea substanțelor minerale utile

(1) Folosirea subsolului pentru realizarea și exploatarea construcțiilor subterane și în alte scopuri nelegate de extragerea substanțelor minerale utile, inclusiv pentru înhumarea (depozitarea) substanțelor nocive și deșeurilor, se efectuează în limitele perimetrului minier, conform proiectelor tehnice, în condițiile determinate de Ministerul Mediului.

(2) În proiectele tehnice vor fi prevăzute măsuri ce asigură integritatea obiectivelor și construcțiilor subterane pe întreaga perioadă de existență a acestora, realizarea măsurilor de prevenire a avariilor, de lichidare a lor și înlăturare a consecințelor.

(3) Păstrarea și depozitarea substanțelor nocive și deșeurilor deasupra zăcămintelor, acumulărilor de hidrocarburi, obiectivelor și construcțiilor, amplasate în subsol, nu se admit.

(4) În cazul încălcării cerințelor prezentului articol, construirea și exploatarea obiectivelor și construcțiilor subterane, precum și înhumarea (depozitarea) substanțelor nocive și deșeurilor pot fi limitate, sistate sau interzise de Ministerul Mediului sau de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale.

Articolul 65. Trecerea la pierderi a rezervelor

de substanțe minerale utile

Substanțele minerale utile extrase, precum și rezervele de substanțe minerale utile care și-au pierdut importanța industrială și nu au fost confirmate ulterior în timpul lucrărilor de explorare geologică sau de exploatare a zăcămintelor urmează a fi trecute la pierderi de la balanța întreprinderilor miniero-extractive, cu operarea unor modificări respective în balanța de stat a rezervelor de substanțe minerale utile, în modul stabilit de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale.

Articolul 66. Patrimoniul minier

(1) Patrimoniu minier se consideră bunurile, create sau dobândite de beneficiarul subsolului, ce asigură nemijlocit procesul folosirii subsolului și nu pot fi separate de sectorul de subsol fără cauzarea de daune considerabile subsolului (excavații miniere, sonde de foraj, elemente de fixare și tubare, sisteme de drenaj și ventilare, utilaj la intrarea în excavațiile miniere, semne de topografie minieră, alte bunuri).

(2) Lista patrimoniului minier se determină pentru fiecare obiect de folosire a subsolului, în funcție de condițiile geologico-miniere, tipul de substanțe minerale utile, tehnologia de efectuare a lucrărilor de extragere, și se înscrie în registrul obiectivelor miniere.

(3) Patrimoniul minier constituie proprietatea statului și poate fi înstrăinat de la beneficiarul subsolului la expirarea termenului contractului sau la rezilierea lui în cazurile prevăzute de prezentul cod. Beneficiarul subsolului are dreptul la recuperarea costului patrimoniului minier, luându -se în considerare uzura lui, dacă contractul nu prevede altfel.

Articolul 67. Lichidarea și conservarea excavațiilor

miniere, obiectivelor și construcțiilor

subterane nelegate de extragerea

substanțelor minerale utile

(1) Excavațiile miniere, obiectivele și construcțiile subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile sînt supuse lichidării sau conservării la expirarea valabilității contractului, la finalizarea exploatării rezervelor de substanțe minerale utile sau la încetarea înainte de termen a folosirii subsolului, prevăzută de prezentul cod.

(2) La lichidarea sau conservarea excavațiilor miniere, obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile, excavațiile miniere și sondele de foraj vor fi aduse în starea ce va asigura securitatea vieții și sănătății oamenilor, mediului înconjurător, clădirilor și construcțiilor, posibilitatea folosirii sectorului exploatat al subsolului pentru alte scopuri gospodărești, iar în cazul conservării, și păstrarea zăcămintelor de substanțe minerale utile, excavațiilor miniere și sondelor de foraj pe întreaga perioadă de conservare.

(3) La lichidarea sau conservarea totală sau parțială a excavațiilor miniere, obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile, beneficiarul subsolului este obligat să asigure, în modul stabilit, recultivarea terenurilor degradate de lucrările miniere.

(4) Lichidarea și conservarea excavațiilor miniere, obiectivelor și construcțiilor nelegate de

extragerea substanțelor minerale utile se efectuează în conformitate cu proiectele tehnice coordonate cu Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale.

(5) La lichidarea sau conservarea excavațiilor miniere, obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile, documentația geologică, de topografie minieră și tehnică se completează la momentul finalizării lucrărilor și se remite spre păstrare, în modul stabilit, în Fondul de stat de informații privind subsolul.

(6) Lichidarea sau conservarea excavațiilor miniere, obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile se consideră finalizate după semnarea actului cu privire la lichidare sau conservare de Ministerul Mediului.

(7) Lichidarea sau conservarea excavațiilor miniere, obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile se efectuează din contul mijloacelor beneficiarilor subsolului, cu excepția cazurilor indicate la art.33 alin.(6).

Articolul 68. Fondul de lichidare și recultivare

(1) Pentru îndeplinirea lucrărilor de lichidare sau conservare a excavațiilor miniere, obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile, precum și pentru recultivarea terenurilor degradate de lucrările miniere, beneficiarii subsolului, după darea în exploatare a obiectivelor, înființează fondul de lichidare și recultivare.

(2) Mărimea fondului se determină în proiectul de recultivare a terenurilor degradate și de lichidare a excavației miniere, a obiectivului sau construcției subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile. Decontările anuale pe un cont special, pentru înființarea fondului de lichidare și recultivare, se fac de către beneficiarii subsolului, proporțional cantității rezervelor de substanțe minerale utile trecute la rebut, în conformitate cu legislația fiscală.

(3) Modalitatea de creare și folosire a mijloacelor fondului de lichidare și recultivare se stabilește de Guvern.

Capitolul VIII

PLATA LA FOLOSIREA SUBSOLULUI

Articolul 69. Tipurile de plăți la folosirea subsolului

(1) Folosirea subsolului este cu plată.

(2) Plățile la folosirea subsolului se percep în formă bănească.

(3) Plata la folosirea subsolului se efectuează în formă de:

a) plăți regulate pentru folosirea subsolului;

b) compensare a cheltuielilor pentru lucrările de explorări geologice efectuate din contul mijloacelor bugetului de stat.

Articolul 70. Plățile regulate pentru folosirea subsolului

(1) Plățile regulate pentru folosirea subsolului le constituie renta de resurse.

(2) Cotele plăților regulate pentru folosirea subsolului, modul lor de percepere și de distribuire

se stabilesc de legislația fiscală.

(3) Costul volumului producției extrase, folosit la calcularea plății pentru extragerea substanțelor minerale utile solide, se exprimă în aceleași unități ca și la comercializarea acestora.

(4) Venitul provenit din plata pentru extragerea substanțelor minerale utile se transferă la bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea.

(6) Controlul asupra efectuării la timp și în volum deplin a plății pentru folosirea subsolului se exercită de către Serviciul Fiscal de Stat.

Articolul 71. Compensarea cheltuielilor pentru lucrările

de explorări geologice efectuate din contul

mijloacelor bugetului de stat.

(1) Beneficiarii subsolului care efectuează explorarea zăcămintului de substanțe minerale utile din contul mijloacelor proprii sau extragerea substanțelor minerale utile sînt obligați să compenseze cheltuielile statului (în cazul existenței acestora) pentru explorarea geologică a sectorului de subsol atribuit lor în folosință și pregătirea zăcămintului pentru valorificare industrială.

(2) Cheltuieli ale statului pentru cercetarea geologică a subsolului se consideră, în cazul dat, cheltuielile de prospectare, evaluare și explorare a zăcămintelor de substanțe minerale utile, a căror finanțare a fost asigurată din contul mijloacelor bugetului de stat.

(3) Compensarea cheltuielilor pentru lucrările de explorare geologică realizate din contul mijloacelor bugetului de stat se calculează cu folosirea indicilor inflației în perioada achitării și se încasează totalmente în bugetul de stat.

(4) Modul de calculare a normativelor și de percepere a decontărilor pentru lucrările de explorare geologică realizate din contul mijloacelor bugetului de stat se stabilește de Guvern.

Capitolul IX

FOLOSIREA RAȚIONALĂ ȘI PROTECȚIA

SUBSOLULUI

Articolul 72. Cerințele de bază privind folosirea rațională

și protecția subsolului

(1) Folosirea rațională a subsolului reprezintă o valorificare eficientă, din punct de vedere economic și social, a tuturor tipurilor de resurse ale subsolului în baza folosirii tehnologiilor avansate și respectării standardelor, limitelor normelor și regulilor de folosire a subsolului.

(2) Folosirea sectoarelor de subsol poate fi realizată numai în limitele perimetrelor lor, în decursul termenului stabilit și exclusiv în scopurile pentru care au fost atribuite în folosință.

(3) Folosirea neautorizată a subsolului, folosirea subsolului în afara limitelor sectorului de subsol atribuit în folosință, precum și efectuarea lucrărilor legate de folosirea subsolului fără documentația tehnică (tehnologică), aprobată în modul stabilit, se interzic.

(4) Cerințele de bază la folosirea rațională și protecția subsolului sînt:

- a) respectarea documentației tehnice (tehnologice) de proiect, aprobată în modul stabilit;
- b) asigurarea cercetării complete și complexe a subsolului;
- c) înregistrarea și evidența lucrărilor legate de folosirea subsolului;
- d) extragerea cît mai completă din subsol și folosirea rațională a rezervelor de substanțe minerale utile și componentelor utile conținute în acestea;
- e) evidența veridică a stării și mișcării rezervelor, pierderilor și diluării substanțelor minerale utile de bază și celor însoțitoare la exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile;
- f) ținerea documentației geologice, de topografie minieră și de altă natură și asigurarea integrității acesteia;
- g) protecția zăcămintelor de substanțe minerale utile de inundații, subinundații, incendii și de alți factori, ce reduc calitatea substanțelor minerale utile și valoarea industrială a zăcămintelor sau complică exploatarea lor;
- h) prevenirea poluării subsolului în procesul efectuării lucrărilor legate de folosirea subsolului, inclusiv la înhumarea (depozitarea) substanțelor nocive și deșeurilor de producție;
- i) prevenirea impactului dăunător al extragerii substanțelor minerale utile, construirii și exploatarei construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile asupra obiectelor industriale și construcțiilor civile;
- j) prevenirea construirii neautorizate pe suprafețele cu zăcăminte de substanțe minerale utile și respectarea modului stabilit de folosire a acestor suprafețe pentru alte necesități;
- k) prevenirea stocării deșeurilor industriale, menajere și de altă natură în zonele de protecție sanitară a prizelor de apă, folosite pentru alimentarea cu apă potabilă, menajeră și industrială;
- l) aducerea sectoarelor de subsol folosite la starea care asigură securitatea vieții și sănătății populației, protecția mediului înconjurător, clădirilor și construcțiilor, precum și posibilitatea folosirii sectorului de subsol exploatat în scopurile prevăzute de proiect;
- m) respectarea altor cerințe prevăzute de legislația cu privire la folosirea subsolului.

Articolul 73. Condițiile de construire pe suprafețele

cu zăcăminte de substanțe minerale

utile și cu alte resurse ale subsolului

(1) Proiectarea și construirea localităților, complexelor industriale, imobilelor, plantațiilor multianuale, amplasarea altor obiecte fără avizul Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale privind existența sau lipsa substanțelor minerale utile pe teritoriul preconizat pentru construcții se interzic.

(2) Construirea pe suprafețele cu zăcăminte de substanțe minerale utile, precum și amplasarea în locurile aflării lor a construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile se permit în cazuri excepționale (construcția conductelor magistrale și a liniilor electrice de înaltă

tensiune, căilor ferate și drumurilor auto de importanță națională, a obiectivelor industriale mari, extinderea construirii localităților în lipsa suprafețelor necesare), prin coordonare cu Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, cu condiția asigurării posibilității extragerii substanțelor minerale utile sau argumentării utilității economice a construirii.

(3) Construirea neautorizată pe suprafețele cu zăcăminte de substanțe minerale utile se sistează fără compensarea cheltuielilor suportate și a cheltuielilor pentru recultivarea terenului și demontarea obiectivelor construite.

(4) Modul de amplasare a construcțiilor pe suprafețele cu zăcăminte de substanțe minerale utile se stabilește de Guvern.

Articolul 74. Controlul de stat asupra folosirii raționale

și protecției subsolului

(1) Sarcina controlului de stat asupra folosirii raționale și protecției subsolului constă în asigurarea respectării de către beneficiarii subsolului a actelor legislative și normative ce reglementează relațiile în ceea ce privește folosirea și protecția subsolului, precum și a documentației tehnice (tehnologice) de proiect, aprobate în modul stabilit.

(2) Controlul de stat asupra folosirii raționale și protecției subsolului se efectuează de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului.

(3) Controlul de stat asupra folosirii raționale și protecției subsolului se planifică, se efectuează și se înregistrează în conformitate cu prevederile Legii nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

Articolul 75. Supravegherea minieră de stat

(1) Sarcina supravegherii miniere de stat este de a asigura respectarea de către beneficiarii subsolului a cerințelor privind tehnologia efectuării lucrărilor legate de folosirea subsolului și cerințelor stabilite de actele legislative și normative, inclusiv a standardelor, reglementărilor și regulilor tehnice, aprobate în modul stabilit.

(2) Supravegherii miniere de stat se supun:

a) respectarea de către beneficiarii subsolului a modului de executare a lucrărilor legate de folosirea subsolului, stabilit de actele legislative și normative;

b) corectitudinea și oportunitatea efectuării măsurilor ce asigură securitatea oamenilor, protecția patrimoniului, mediului înconjurător, excavațiilor miniere și sondelor de impactul dăunător al lucrărilor legate de folosirea subsolului;

c) corectitudinea exploatării zăcămintelor de substanțe minerale utile în conformitate cu documentația tehnică (tehnologică) de proiect aprobată și cu planurile de dezvoltare a lucrărilor miniere;

d) respectarea regulilor și tehnologiei de prelucrare a materiei prime în scopul extragerii cât mai depline a componentelor utile și îmbunătățirii calității producției finite;

e) respectarea de către beneficiarii subsolului a modului de lichidare și conservare a excavațiilor miniere, obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor

minerale utile, stabilit de actele legislative și normative.

(3) Supravegherea minieră de stat se efectuează de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului.

Articolul 76. Controlul geologic de stat

(1) Controlul geologic de stat se efectuează de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului.

(1¹) Inițierea și desfășurarea controlului de stat și/sau a acțiunilor aferente acestuia se efectuează în conformitate cu prevederile Legii privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

(2) Controlului geologic de stat se supun:

a) realizarea programelor în domeniul cercetărilor geologice și folosirii subsolului;

b) calitatea și eficacitatea lucrărilor de cercetare geologică a subsolului, cu aplicarea argumentată a metodicilor și tehnologiilor;

c) plenitudinea cercetării geologice a subsolului; înregistrarea de stat la timp și corectă a lucrărilor de cercetări geologice ale subsolului; prezența contractelor pentru folosirea sectoarelor de subsol;

d) îndeplinirea de către beneficiarii subsolului a condițiilor prevăzute de contractele privind folosirea sectoarelor de subsol, inclusiv respectarea limitelor la extragerea substanțelor minerale utile și crearea fondului de lichidare și recultivare;

e) ținerea documentației geologice și de topografie minieră, oportunitatea și autenticitatea datelor privind mișcarea rezervelor la exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile;

f) executarea deciziilor și recomandărilor expertizei de stat a informației geologice și expertizei de stat a rezervelor de substanțe minerale utile;

g) integritatea excavațiilor miniere și sondelor de explorare, precum și a documentației geologice, mostrelor de roci, duplicatelor de probe care pot fi folosite la cercetarea în continuare a subsolului;

h) respectarea prevederilor proiectelor, standardelor, normelor și regulilor la cercetarea geologică a subsolului și la exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile, precum și la recultivarea terenurilor degradate de lucrările miniere.

Articolul 76¹. Monitorizarea realizării lucrărilor

de cercetare geologică a subsolului

(1) Monitorizarea realizării lucrărilor de cercetare geologică a subsolului, finanțate din bugetul de stat, se efectuează de către Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale.

(2) Monitorizării lucrărilor de cercetare geologică a subsolului, finanțate din bugetul de stat, se supun:

a) aplicarea metodelor și procedeelelor raționale și eficiente de cercetare geologică a subsolului conform proiectelor aprobate;

b) veridicitatea determinării datelor obținute, a proprietăților rocilor, precum și a proceselor ce au loc în acestea;

c) integritatea informației obținute, a documentației geologice, a probelor de roci, a carotei și a duplicatelor probelor;

d) prezentarea, în termen și în volum deplin, a rezultatelor veridice obținute în urma efectuării lucrărilor de cercetare geologică a subsolului.

(3) În urma monitorizării lucrărilor de cercetare geologică a subsolului, finanțate din bugetul de stat, se întocmește actul privind volumul lucrărilor realizate în luna respectivă, care este semnat de către executorul și beneficiarul lucrărilor.

Capitolul X

SECURITATEA EFECTUĂRII LUCRĂRILOR

LA FOLOSIREA SUBSOLULUI

Articolul 77. Cerințele de bază privind asigurarea

securității efectuării lucrărilor la folosirea

subsolului

(1) La toate tipurile de folosire a subsolului, beneficiarii subsolului vor asigura securitatea efectuării lucrărilor.

(2) Cerințele de bază privind securitatea efectuării lucrărilor la folosirea subsolului sînt:

a) elaborarea și realizarea măsurilor ce asigură securitatea vieții și sănătății lucrătorilor întreprinderilor care execută lucrări legate de folosirea subsolului și a populației în zona de impact a lucrărilor respective în regim normal și în cazul apariției situațiilor de avarie;

b) aplicarea metodelor, tehnologiilor, mijloacelor tehnice și materialelor ce corespund cerințelor normelor securității industriale, securității muncii și normelor sanitare;

c) accesul la efectuarea lucrărilor miniere și de foraj și dirijarea acestora numai de către persoane ce au pregătirea, calificarea și studiile respective;

d) asigurarea persoanelor angajate la lucrările miniere și de foraj cu îmbrăcăminte de protecție, mijloace de protecție individuală și colectivă;

e) evidența, păstrarea, transportarea și consumarea corespunzătoare a substanțelor explozive și dispozitivelor de explodare, precum și utilizarea lor corectă și inofensivă;

f) elaborarea planurilor și efectuarea măsurilor de prevenire și lichidare a situațiilor de avarie;

g) efectuarea inspecției excavațiilor miniere, liniilor tehnologice, haldelor, construcțiilor hidrotehnice și altor observații pentru asigurarea lucrărilor și prognozarea situațiilor periculoase, determinarea și trasarea zonelor de pericol pe planurile excavațiilor miniere;

h) controlul asupra stării atmosferei miniere, conținutului în ea a oxigenului, gazelor și prafului nocive și explozive ;

i) realizarea unor măsuri speciale pentru prognozarea și prevenirea emanațiilor bruște a gazelor, răbufnirii apei, prăbușirii rocilor și coliziunilor dintre roci;

j) asigurarea deservirii lucrărilor miniere subterane de către serviciile miniere profesioniste de salvare, iar a lucrărilor de foraj în timpul explorării și exploatării zăcămintelor de petrol și de gaz - de către serviciile profesioniste pentru prevenirea și lichidarea erupțiilor deschise de petrol și de gaze;

k) sistarea lucrărilor în caz de pericol pentru viața lucrătorilor, evacuarea acestora într - un loc sigur și realizarea măsurilor de lichidare a pericolului.

Articolul 78. Controlul și supravegherea tehnică de stat

asupra asigurării securității industriale la

folosirea subsolului

(1) Supravegherea tehnică de stat asupra respectării de către beneficiarii subsolului a cerințelor securității industriale la desfășurarea activităților sau lucrărilor legate de folosirea subsolului se efectuează în conformitate cu Legea nr. 151/2022 privind funcționarea în condiții de siguranță a obiectivelor industriale și a instalațiilor tehnice potențial periculoase, de către Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică.

[Art.78 al.(1) modificat prin LP151 din 09.06.22, MO208-216/15.07.22 art.377; în vigoare 15.07.23]

(2) Supravegherea asupra evidenței, păstrării, utilizării, obținerii (procurării) materialelor explozive, exploatării spațiilor de păstrare a acestora (depozitelor), precum și admiterea la lucrările de dinamitare se efectuează în baza actelor permissive eliberate de către Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică.

(3) Permisele pentru obținerea și depozitarea materialelor explozive confirmă dreptul de obținere (procurare) a materialelor explozive și de exploatare a spațiilor de păstrare a acestora (depozitelor). Permisele se eliberează gratis, în baza cererii, scrisă în formă liberă, la care se anexează:

a) cartea tehnică a depozitului;

b) act de predare-recepție în exploatare a depozitului materialelor explozive;

c) copia de pe titlul de proprietate sau copia de pe contractul de locațiune a încăperilor pentru depozitarea materialelor explozive.

(4) Demersul privind admiterea la lucrările de dinamitare se eliberează în baza cererii, scrisă în formă liberă, la care se anexează:

a) contractul de efectuare a lucrărilor de dinamitare;

b) planul topografic, cu indicarea locului de efectuare a lucrărilor de dinamitare, hotarelor zonelor de pericol, locuințelor, edificiilor industriale, căilor ferate, comunicațiilor supraterane ingineresti, aflate în limita zonelor de pericol;

c) coordonarea lucrărilor de dinamitare cu întreprinderi, organizații, autoritățile administrației

publice locale și cu alte servicii (în cazul efectuării lucrărilor în bazine acvatice, zone adiacente sau învecinate);

d) ordinul pe întreprindere privind organizarea lucrărilor de dinamitare, cu desemnarea persoanei responsabile;

e) proiectul lucrărilor de dinamitare, în cazul efectuării lucrărilor de dinamitare în localități;

f) schemele de profil ale lucrărilor, schema tipică de protecție a zonei de pericol, în cazul efectuării lucrărilor de prospecțiuni seismice, cu utilizarea materialelor explozive.

(5) Permisivitatea pentru obținerea și depozitarea materialelor explozive, precum și demersul privind admiterea la lucrările de dinamitare se eliberează în termen de 3 zile de la data depunerii cererii.

(6) Termenul de valabilitate a permisivității pentru obținerea și depozitarea materialelor explozive este de 12 luni, dacă încăperile sînt luate în locațiune, sau de 36 de luni, dacă depozitul aparține solicitantului cu titlu de proprietate.

(7) Termenul de valabilitate a demersului privind admiterea la lucrările de dinamitare pentru efectuarea unei explozii este de 3 zile, iar pentru efectuarea de multiple explozii este de 12 luni.

(8) Modul de solicitare, acordare, suspendare și retragere a permisivității pentru obținerea și depozitarea materialelor explozive și a demersului privind admiterea la lucrările de dinamitare se stabilește de Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător în partea în care nu este reglementat de prezentul cod.

Capitolul XI

RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA LEGISLAȚIEI

CU PRIVIRE LA SUBSOL ȘI SOLUȚIONAREA LITIGIILOR

LEGATE DE FOLOSIREA SUBSOLULUI

Articolul 79. Răspunderea pentru încălcarea legislației

cu privire la subsol

(1) Persoanele fizice și juridice răspund civil, contravențional sau penal, în conformitate cu legislația, pentru:

a) folosirea neautorizată a subsolului;

b) încălcarea prevederilor actelor normative în domeniul efectuării în condiții de securitate a lucrărilor legate de folosirea subsolului, protecției subsolului și mediului înconjurător, inclusiv standardele, regulamentele tehnice și regulile aprobate în modul stabilit;

c) încălcarea modului de atribuire în folosință a subsolului;

d) construirea neautorizată pe suprafețele cu zăcăminte de substanțe minerale utile;

e) încălcările ce conduc la poluarea subsolului și aduc zăcămintele de substanțe minerale utile într-o stare în care acestea nu mai pot fi exploatate;

f) încălcarea normelor, regulilor și cerințelor față de efectuarea lucrărilor de cercetări geologice ale subsolului;

g) încălcarea cerințelor proiectelor tehnice aprobate, schemelor tehnologice și planurilor de dezvoltare a lucrărilor miniere la exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile, construirea și exploatarea construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile;

h) încălcarea dreptului de proprietate asupra informației geologice și asupra altei informații privind subsolul;

i) distrugerea sau deteriorarea sondelor de observație în regim pentru apele subterane, precum și a semnelor geodezice și de topografie minieră;

j) distrugerea sau pierderea documentației geologice și de topografie minieră, a duplicatelor probelor, necesare pentru cercetarea în continuare a subsolului și extragerea substanțelor minerale utile;

k) exploatarea irațională și selectivă (în afara proiectului) a sectoarelor bogate în zăcăminte de substanțe minerale utile, ce condiționează pierderi neîntemeiate ale rezervelor de balanță de substanțe minerale utile;

l) pierderile supranormative de substanțe minerale utile la extragerea acestora;

m) neîndeplinirea cerințelor privind aducerea excavațiilor miniere și sondelor de foraj lichidate sau conservate într-o stare care ar asigura securitatea populației, precum și a cerințelor referitor la recultivarea terenurilor degradate de lucrările miniere;

n) încălcarea modului de achitare a plăților la folosirea subsolului;

o) prezentarea unor rapoarte conținând date neveridice privind volumele extrase și rezervele pierdute de substanțe minerale utile;

(2) Legislația poate stabili responsabilități și pentru alte încălcări în domeniul folosirii subsolului.

Articolul 80. Compensarea prejudiciului cauzat

(1) Tragerea persoanei vinovate de încălcarea legislației cu privire la subsol la răspundere contravențională sau penală nu o eliberează de obligația de a înlătura încălcările comise de ea și de a compensa prejudiciul cauzat.

(2) Prejudiciul cauzat beneficiarului subsolului ca urmare a acțiunilor autorităților administrației publice, persoanelor cu funcție de răspundere, persoanelor juridice și fizice vinovate de distrugerea calităților naturale ale subsolului sau de crearea condițiilor care exclud, parțial ori total, posibilitatea folosirii în continuare a subsolului urmează a fi compensat în modul stabilit.

(3) Prejudiciul cauzat mediului ca urmare a activității beneficiarului subsolului urmează a fi compensat din contul beneficiarului subsolului.

(4) Gradul de răspundere și mărimea compensării prejudiciului cauzat se stabilesc în fiecare caz aparte pe cale judiciară.

Articolul 81. Soluționarea litigiilor în problemele

folosirii subsolului

Litigiile în problemele folosirii subsolului se soluționează de autoritățile administrației publice în domeniul folosirii și protecției subsolului în conformitate cu competența acestora și de instanțele de judecată, în modul stabilit de legislație.

Capitolul XII

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ ÎN

DOMENIUL FOLOSIRII ȘI PROTECȚIEI SUBSOLULUI

Articolul 82. Direcțiile principale și tipurile cooperării

internaționale în domeniul folosirii și

protecției subsolului

Republica Moldova declară drept prioritare următoarele direcții și tipuri principale de cooperare internațională în domeniul folosirii și protecției subsolului:

a) dezvoltarea pieței resurselor de materie primă minerală și de produse ale prelucrării acestora, inclusiv prin crearea de condiții favorabile pentru stabilirea unor relații reciproc avantajoase între subiecții activității economice;

b) asigurarea accesului la subsol, cercetării acestuia și valorificării în conformitate cu legislația;

c) elaborarea și realizarea unor programe comune de lucrări în domeniul cercetării geologice a subsolului, extinderii și îmbunătățirii calitative a bazei de materie primă minerală;

d) elaborarea și realizarea unor programe comune de lucrări în domeniul securității industriale, colaborarea pentru prevenirea și lichidarea consecințelor avariilor de mari proporții la întreprinderile miniere;

e) coordonarea măsurilor privind perfecționarea și coordonarea documentelor normative și metodice, ce reglementează lucrările de explorări geologice, în baza celor acceptate în practica mondială;

f) facilitarea accesului în condiții comerciale la tehnologiile noi aplicate în domeniul explorării, extragerii, prelucrării și folosirii resurselor de materie primă minerală;

g) participarea la explorarea și exploatarea în comun a zăcămintelor de substanțe minerale utile transfrontaliere și la valorificarea altor resurse ale subsolului.

Capitolul XIII

DISPOZIȚII TRANZITORII

Articolul 83. Acțiunea dreptului de folosință asupra

sectoarelor de subsol apărut pînă la

intrarea în vigoare a prezentului cod

(1) Dreptul de folosință asupra sectoarelor de subsol apărut pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod se consideră valabil pe parcursul termenului stabilit anterior în actul de transmitere a zăcămintelor de substanțe minerale utile pentru valorificare industrială.

(2) Beneficiarii subsolului care au obținut dreptul de folosință asupra sectoarelor de subsol pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod sînt în drept, pînă la expirarea termenului stabilit anterior, să se adreseze Ministerului Mediului în vederea încheierii contractului privind folosirea sectoarelor de subsol fără organizarea concursului.

(3) Pentru încheierea contractului privind folosirea sectoarelor de subsol, beneficiarul va depune la Ministerul Mediului o cerere , la care va anexa copii de pe actul de transmitere a zăcămintului în valorificare industrială sau de pe o altă autorizație eliberată anterior pentru dreptul de exploatare a zăcămintului, de pe actul perimetrului minier, de pe documentația tehnică (tehnologică) de proiect.

Capitolul XIV

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 84. Intrarea în vigoare a prezentului cod

(1) Prezentul cod intră în vigoare la 3 luni de la data publicării.

(2) La data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă Codul subsolului nr.1511-XII din 15 iunie 1993 (Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1993, nr.11 , art.325), cu toate modificările și completările ulterioare.

(3) Pînă la aducerea în concordanță cu prevederile prezentului cod, actele legislative și normative în vigoare se aplică în măsura în care nu contravin prezentului cod.

Articolul 85. Aducerea actelor legislative și normative

în concordanță cu prezentul cod

Guvernul:

a) în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentului cod, va elabora și va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezentul cod;

b) în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentului cod, va asigura aducerea actelor normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice în concordanță cu prezentul cod.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI Marian LUPU

Nr.3-XVI. Chișinău, 2 februarie 2009.